

**BİYOLOJİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALAN BİLGİSİ
YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

Uğur Şen

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren bir (1) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Uğur
Soyadı : ŞEN
Bölümü : Biyoloji Eğitimi
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Biyoloji Öğretmen Adaylarının Alan Bilgisi Yeterliliklerinin İncelenmesi
İngilizce Adı : Examination of Prospective Biology Teachers' Field Knowledge Proficiency

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Uğur ŞEN

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Uğur ŞEN tarafından hazırlanan “Biyoloji Öğretmen Adaylarının Alan Bilgisi Yeterliliklerinin İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Mehmet YILMAZ

Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Mehmet YILMAZ

Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Osman ÇİMEN

Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ARIK

Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Bu tezin Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan her sorun yaşadığımda yanına çekinmeden gidebildiğim, güler yüzünü ve samimiyetini benden esirgemeyen ve mesleki hayatımda da verdiği değerli bilgilerden faydalandığım kıymetli ve danışman hocam Sayın Prof. Dr. Mehmet YILMAZ’a teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca yardım, bilgi ve tecrübeleri ile sürekli destek olan yeri geldiğinde bana abilik yapan çok kıymetli hocam Sayın Doç. Dr. Osman ÇİMEN’e teşekkür ederim.

Çalışmalarım boyunca yardım ve desteklerini esirgemeyen Dr. Gökşen ÜÇÜNCÜ ve Öğr. Gör. Ferhat KARAKAYA hocalarıma teşekkürü borç bilirim.

Araştırma verilerimin elde edilmesinde samimiyetle destek olan öğretmen adaylarına katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Tüm bu süreçlerde beni yalnız bırakmayan kıymetli eşim Songül ŞEN’e de teşekkürü borç bilirim.

Son olarak desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman yanımda olan sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

BİYOLOJİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALAN BİLGİSİ YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Uğur Şen

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEMMUZ 2019

ÖZ

Bu araştırma biyoloji öğretmen adaylarının alan bilgisi yeterliliklerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma tarama tipinde betimsel bir çalışmadır. Çalışmada nitel verilerle desteklenen nicel veriler yer almaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017 – 2018 eğitim öğretim döneminde bir devlet üniversitesinde Biyoloji Eğitimi Bilim Dalında öğrenim gören 18 biyoloji öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında Alan Yeterlilik Anketi, Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) Konularına Yönelik Yeterlilik Anketi ve Öğretmenlik Mesleğine Hazır Bulunuşluk Ölçeği birlikte uygulanmış ve 14 öğretmen adayıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu ile görüşülmüştür. Elde edilen nicel veriler SPSS programıyla, nitel verilerde ise betimsel analiz yapılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre biyoloji öğretmen adayları Genel Zooloji, Sitoloji, Omurgalı Hayvanlar, Ekoloji ve Evrim derslerinde kendilerini yeterli gördüklerini belirtirken, Bitki Biyolojisi, Mikrobiyoloji ve Biyokimya derslerinden kendilerini yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca biyoloji öğretmen adayları ÖABT’de yetersiz oldukları derslerle paralel olarak Bitki Biyolojisi konularıyla ilgili sorularda zorlanacaklarını belirtmişlerdir. Biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşlukları ise yüksek bulunmuştur. Öğretmen adaylarının derslerden yetersiz olmalarının sebebi derslerin düz sunum ile anlatılması, öğretmen adaylarının o derse ilgisinin olmaması ve

öğretmen adaylarının dersle ilgili meraklanmaması şeklinde tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ile ilgili kaygı durumları incelendiğinde kamuda çalışmak istemeyen ve hazırlık yapmayan öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin düşük olduğu belirlenirken, yeterli hazırlığı olmayan veya maddi açıdan sıkıntı yaşayan öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili kaygı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler : Biyoloji eğitimi, alan yeterlilik, öğretmen adayları, ÖABT

Sayfa adedi : 78

Danışman : Prof. Dr. Mehmet YILMAZ

EXAMINATION OF PROSPECTIVE BIOLOGY TEACHERS' FIELD KNOWLEDGE PROFICIENCY

Master's Thesis

Uğur Şen

GAZİ UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

JULY 2019

Abstract

The research was carried out on the purpose of examination of prospective biology teachers' field proficiency. The study is a survey type descriptive research. Research contains quantitative data supported by qualitative data. Research study group consists of 18 prospective biology teachers studied at the Biology Education Division of a state university in 2017-2018 academic year. Field Proficiency Survey, the Test for Teachers' Field Knowledge (ÖABT) Topics Survey and Readiness to Teaching Profession Scale were applied together to the study group in 2017-2018 academic year and 14 prospective teachers have been interviewed with semi-structured interview forms. Obtained quantitative data has been analyzed by SPSS program, and descriptive analysis has been applied on qualitative data. According to the findings, prospective biology teachers stated that they had considered themselves qualified in General Zoology, Cytology, The Vertebrate, Ecology ve Evolution lessons and they had considered themselves not qualified in Plant Biology, Microbiology and Biochemistry lessons. Moreover, prospective biology teachers stated that they would have difficulties in questions about Plant Biology in parallel with lessons they were inadequate in ÖABT. It has been concluded that the reasons for prospective teachers being unproficient in lessons are the lessons given through ordinary presentations, prospective

teachers' lack of interest in those lessons and their incuriosity about the lessons. When it comes to prospective teachers' concerns about the Public Personnel Selection Exam (KPSS); it has also been concluded that concern levels of prospective teachers who do not want to work at public sector and do not make preparation are low, and that concern levels of prospective teachers who do not make preparation and face financial difficulties are high.

Keywords : biology education, field proficiency, prospective teachers, ÖABT

Pages : 78

Supervisor : Prof. Dr. Mehmet YILMAZ

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Varsayımlar	4
1.6. Tanımlar.....	4
1.7. Problem Cümlesi	5
1.8. Alt Problemler	5
BÖLÜM II	6
KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Öğretmen Eğitiminin Önemi.....	6
2.2. Bir Öğretmende Bulunması Gereken Özellikler	7
2.3. Biyoloji Öğretmeninin Nitelikleri	8

2.4. Öğretmen Öz Yeterliliği.....	9
2.5. Öğretmenlik Mesleğine Hazırbulunuşluk.....	10
2.6. Türkiye’de Öğretmene Bakış	11
2.7. Türkiye’de Biyoloji Eğitimi.....	11
2.8. Ülkemizde Yükseköğretimde Biyoloji Programları.....	12
2.9. Ülkemizde Ortaöğretimde Biyoloji Programları	14
2.10. Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT).....	15
2.11. Biyoloji Eğitiminde Kavram Yanılgıları.....	17
BÖLÜM III	19
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	19
3.1. Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar	19
3.2. Yurtdışında Yapılan İlgili Araştırmalar	25
BÖLÜM IV	26
YÖNTEM.....	26
4.1. Araştırmanın Deseni	26
4.2. Çalışma Grubu	27
4.3. Veri Toplama Araçları.....	27
4.3.1. Alan Yeterlilik Anketi	27
4.3.2. ÖABT Konularına Yönelik Yeterlilik Anketi.....	28
4.3.3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazır Bulunuşluk Ölçeği	28
4.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması ve Çözümlemesi.....	28
4.5. Verilerin Analizi	29
BÖLÜM V	30
BULGULAR.....	30
5.1. Ana Probleme Ait Bulgular	32
5.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular	33

5.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular	34
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular	37
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular	39
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular	40
5.1.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular.....	41
5.1.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular	42
5.1.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	43
BÖLÜM VI.....	44
SONUÇ ve TARTIŞMA	44
6.1. Ana Probleme Ait Sonuçlar.....	44
6.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuçlar	45
6.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar	46
6.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	46
6.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar	47
6.1.5. Beşinci Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	48
6.1.6. Altıncı Alt Probleme Ait Sonuçlar	48
6.1.7. Yedinci Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	49
6.1.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Sonuçlar	49
6.2. Öneriler	50
KAYNAKLAR.....	51
EKLER	58
Ek.1 Alan Yeterlilik Anketi.....	59
Ek.2 ÖABT Konularına Yönelik Yeterlilik Anketi.....	60
Ek.3 Ölçek Kullanım İzni	61
Ek.4 Öğretmenlik Mesleğine Hazır Bulunuşluk Ölçeği.....	62
Ek.5 Görüşme Formu	63

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. ÖABT’de Biyoloji Soru Dağılımları	17
Tablo 2. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Not Ortalamalarına İlişkin Bulgular	30
Tablo 3. Biyoloji Öğretmen Adaylarının İstek Durumlarına Ait Bulgular	30
Tablo 4. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaynak Kitap Sayısına İlişkin Bulgular	31
Tablo 5. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Aldıkları Derslerle İlgili Görüşlerine Ait Bulgular	32
Tablo 6. Biyoloji Öğretmen Adaylarının ÖABT’de Çıkabilecek Konulara Ait Düşünceleri	33
Tablo 7. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Hazır Bulunuşluk Ölçeği Puanlarına İlişkin Betimsel Veriler	34
Tablo 8. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Hazır Bulunuşluk Ölçeğindeki Maddelere Verdikleri Cevapların Yüzde – Frekans Dağılımları	35
Tablo 9. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Derslerden Yetersiz Hissetme Nedenlerine Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri	37
Tablo 10. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Derslerden Yeterli Hissetme Nedenlerine Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri	38
Tablo 11. Biyoloji Öğretmen Adaylarının KPSS İle İlgili Kaygı Durumlarına Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri	39
Tablo 12. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Soruları Cevaplarken Sorun Yaşayacakları Derslerle İlgili Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri	40
Tablo 13. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Akademik Not Ortalamaları İle İlgili Düşüncelerine Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri	41
Tablo 14. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Alan Bilgilerine Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri	42
Tablo 15. Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaynak Kitap Temin Referansları İle İlgili Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri	43

BÖLÜM I

GİRİŞ

Öğretmen eğitim sürecinde anahtar rol oynar. Öğretmenin rollerinden en önemlisi öğrencinin bilgiye ulaştırılması sürecidir. Öğretmenlik bu nedenle özel ve farklı bir meslek olarak öne çıkmaktadır (Tanrıöğen, 2002). Eğitimde kalite için bilgiyi üreten ve aktarmasını bilen öğretmenlere ihtiyaç vardır. Çağın gerekliliklerini yerine getirebilecek öğretmen yetiştirme tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli konulardan birisidir (Ketencioğlu, 2007).

Akademik bilgi, doğruluğu bilimsel yöntemler ile kanıtlanmış bilgidir. Akademik bilgi ülkemizde daha çok üniversiteler tarafından verilmektedir. Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adayları gerekli aşamaları geçtikten sonra çeşitli kurumlarda öğretmenlik yapmaktadır.

Okuldaki eğitimin iyi olması içinde yeterli akademik donanıma sahip öğretmenler olmasını gerekmektedir. Akademik yeterlilik öğretmen ve öğretmen adaylarında olmazsa olmaz bir kriterdir. Akademik bilgisi yeterli olmayan bir öğretmenden öğrencilerine doğru ve güvenilir bilgiler vermesi beklenemez. Doğru ve bilimsel olmayan bir bilgi öğrencide kavram yanılgılarına yol açacak ve bu durum gelecekte düzeltilmesi zor bir hal alacaktır. Doğru kavramı hiç bilmeyen bir öğrenciye öğretmek bazen kavram yanılgısı olan öğrenciye öğretmekten kolay olmaktadır (Atıcı, Samancı ve Özel, 2007).

Bir toplum olarak ilerleyebilmek ve gelişmiş ülkelerdeki refah düzeyine erişebilmek için okullarda iyi bir eğitimin veriliyor olması gereklidir. Ancak okullarda iyi bir eğitimin verilebilmesi yani öğrencilerin başarılı olabilmeleri için eğitimin niteliğinin yükseltilmesi gereklidir (Seferoğlu, 2004). Eğitimin niteliğinin yükseltilmesi de başta öğretmenlerin donanımından geçmektedir. Doğru bilgiyle öğrencisinin karşısına çıkan bir öğretmen öğrencilerine hem gireceği sınavlarda hem de karşılaştıkları sorunları çözmede yardımcı olabilir.

Ülkemizde 2013 yılından bu yana uygulanan Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) sınavı, öğretmen adaylarının akademik bilgi düzeylerinin ne durumda olduğu konusunda bilgi vermektedir. Yıl yıl ortalama ve standart sapmaları çıkartılan bu sınavlar öğretmen adaylarının akademik bilgi düzeylerini ortaya koymaktadır.

1.1. Problem Durumu

Problem; teoremler veya kurallar yardımıyla çözülmesi istenen soru veya mesele olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizi gelişmiş ülkelerin refah düzeyine taşımak için, geleceğin bilim insanlarını, doktorlarını ve mühendislerini yetiştirecek olan öğretmenlerin yetkinlikleri büyük önem taşımaktadır. Ülkemizin geleceğini inşa edecek olan kişileri öğretmenler şekillendirip yetiştireceklerdir. Bu bağlamda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının alan ve pedagojik formasyon bilgilerinin yeterliliği büyük önem taşımaktadır.

Biyoloji biliminde bilgiler sürekli değişmektedir. Biyolojiyi öğreten biyoloji öğretmenlerinin ve biyoloji öğretmen adaylarının öğrencilerine güncel doğru bilgileri vermesi gerekmektedir. Doğru bilgi ile donatılmayan öğrencinin ulusal ve uluslararası sınavlarda ve yarışmalarda başarılı olması mümkün değildir.

Yüzbinlerce öğrencinin okuduğu ders kitaplarında yapılan bilimsel hatalar, ölçme ve soru tekniği açısından açık olmayan hatalı sorular öğrencilerde yanlış öğrenmelere ve kavram yanlışlarına neden olacaktır (Gündüz, Yılmaz, Çimen & Şen, 2017). Yılmaz, Üçüncü, Karakaya ve Çimen (2018) çalışmalarında fen bilimleri öğretmenlerinin biyoloji konularında kavram yanlışları olduğunu belirtmiş ve karşılaştıkları bilimsel hataları düzeltme seviyelerinin düşük olduğunu bildirmişlerdir. Yapılan bu bilimsel hataları düzeltmek ve öğrencilerde oluşabilecek kavram yanlışlarını gidermek yine öğretmenlere düşmektedir. Fakat bu hataları düzeltmek için öğretmenin bilgisinin doğru ve net olması

gereklidir. Doğru akademik bilgiye sahip olmayan bir öğretmenin bu yanılgıları gidermesi mümkün değildir.

Yapılan sınavlardaki biyoloji başarısı incelendiğinde başarının istenilen seviyede olmadığı görülmektedir. Bu durumun oluşmasında öğrenciler kadar öğretmenlerin de katkısı bulunmaktadır. Bu araştırmada biyoloji öğretmen adaylarının kendilerini yetersiz gördükleri noktalar ve bunların nedenleri incelenecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Gelecek nesilleri şekillendirecek olan öğretmenlerin akademik bilgi seviyeleri büyük önem arz etmektedir. Bu araştırmada, biyoloji öğretmen adaylarının alanın hangi kısmında kendilerini yeterli, hangi kısmında yetersiz gördükleri ve bunların nedenleri ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Biyoloji bilimi her geçen gün yeni bilginin üretildiği ve var olan bilgilerin değiştiği bir bilim dalıdır. Gerek kendisi gerekse yan dallarıyla disiplinler arası bir bilim dalı olan biyoloji gelecekte de ön planda olan bir bilim olmaya devam edecektir. Bu bağlamda biyolojinin öğretimi büyük önem arz etmektedir. Biyoloji bilen öğrenci ve insanlar doğaya ve çevresine karşı daha saygılı ve düşünceli olacaktır.

Biyolojinin öğretiminde en önemli görev biyoloji öğretmenlerine düşmektedir. Yeterli bilgiye sahip olmayan bir biyoloji öğretmeni, öğrencilerinin doğaya ve çevreye saygısının kaybolmasına neden olabilir. Bu nedenle bireylerin bilime, doğaya ve çevreye saygılı olabilmeleri ve olumlu tutum geliştirebilmeleri için biyoloji öğretmenlerinin akademik bilgi düzeyleri büyük önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada aşağıdaki sınırlılıklardan hareket edilmiştir.

- Araştırma, değişkenleri ölçmek için kullanılan ölçme araçlarıyla toplanan bilgilerle sınırlandırılmıştır.

1.5. Varsayımlar

- Öğretmen adaylarının anketlere verdikleri cevaplar onların akademik durumlarını yansıtmaktadır.

1.6. Tanımlar

Algı: Bir şeye dikkati yöneltmek o şeyin bilincine varma, idrak (TDK, 2019).

Anket: Aynı soru grubunun çok sayıdaki bireye, e-posta, telefon yoluyla ya da bizzat kendisine sorulmasını içerir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2016, s.15).

Görüşme: Araştırmada cevabı aranan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilir (Büyüköztürk vd, 2016, s.153).

Kavram: Benzer nesneleri, insanları olayları, fikirleri süreçleri gruplamada kullanılan bir kategoridir. Kavramlar, bireyin bir grup varlık, olay ve fikir süreçleri diğer gruplardan ayırt etmesini sağladığı gibi diğer grup varlık ve olaylarla ilgiler kurmasına yardım eder (Senemoğlu, 2002, s.513).

Kavram yanılışı: Bilimsel olarak kabul edilen kavramlara alternatif olarak geliştirilen kavram tanımlamalarıdır (Tekkaya, Çapa ve Yılmaz, 2000).

Yeterlilik: Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet (TDK, 1998).

1.7. Problem Cümlesi

“Biyoloji öğretmen adaylarının alan bilgileri bakımından yeterli ve yetersiz oldukları dersler hangileridir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.8. Alt Problemler

Bu araştırmada bu probleme bağlı olarak şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Biyoloji öğretmen adaylarının ÖABT bağlamında yeterli ve yetersiz gördükleri dersler hangileridir?
2. Biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşlukları nasıldır?
3. Biyoloji öğretmen adaylarının yeterli ve yetersiz oldukları derslerin nedenleri nelerdir?
4. Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili kaygı durumları ve bunun sebepleri nelerdir?
5. Biyoloji öğretmen adaylarının sınavda cevaplarırken sorun yaşayacaklarını düşündükleri dersler hangileridir?
6. Biyoloji öğretmen adaylarının akademik not ortalamaları gerçek akademik başarı durumlarını göstermekte midir?
7. Biyoloji öğretmen adaylarının genel olarak alan bilgileri ne durumdadır?
8. Biyoloji öğretmen adaylarının kaynak kitap temin referansları nelerdir?

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Öğretmen Eğitiminin Önemi

Eğitim günlük hayatımızda sık sık karşılaştığımız bir kavramdır. Eğitim kelimesi çok geniş bir anlam içerirse de bireyin doğumundan ölümüne kadar süren tüm süreçleri kapsamaktadır. En geniş anlamıyla ise bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Erden, 2011). Bu davranış değişikliğinin meydana getirilmesinde öğretmenin rolü büyüktür. Eğitim sisteminin başarısı, büyük ölçüde sistem içerisinde yer alan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır (Erişen ve Çeliköz, 2003). Günümüzde öğretmenlik mesleği, eğitim sektörüyle ilgisi olan bilimsel, sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik boyutlara sahip, alanla ilgili özel uzmanlık, bilgi ve beceri, özel mesleki formasyon ve akademik çalışma gerektiren profesyonel bir alandır (Hacıoğlu ve Alkan, 1997).

Bireyin kişiliğinin oluşmasında aileden sonra en önemli görev okula, dolayısıyla bu eğitimi gerçekleştirecek öğretmenlere düşmektedir (Altan, 2017). Öğretmen eğitim sisteminin en önemli öğelerinden birisidir. İnsanlık tarihi boyunca öğretmenlik, toplumsal değerlerin gelecek nesillere aktarılması ve bilgiyi aktarmada bir köprü olduğu için en saygın meslekler arasında yer almaktadır. Bilenle bilmeyenlerin bir olmadığının vurgulandığı kültürümüzde ilim öğretenlere her zaman büyük değer verilmiştir (MEB, 2017). Günümüzde bilgi hiç olmadığı kadar hızlı değişmekte, değişen bilgiye ulaşmak için bilgiye nasıl ulaşılacağını bilen bireyler gerekmektedir. Çağımızda eğitim sistemleri bilgiye ulaşan, bilgiyi değiştiren nitelikli bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Karakaya, Uzel, Gül ve Yılmaz, 2019). Öğretmen eğitim sistemi ve öğrenci arasında köprü görevi görmektedir. Öğretim programlarındaki herhangi bir değişiklik ya da güncellemenin öğrenci üzerine etkisi öğretmen vasıtasıyla gerçekleşmektedir (Altan, 2017). Refah düzeyini artırmak isteyen toplumlarda öğretmenlerin bilgilerini geliştirmesi ve aktarması büyük önem arz etmektedir

(Yıldırım ve Vural, 2014). Eğitim teknolojilerinin gelişmesiyle akla her zaman bu araçlar öğretmenin yerini tutar mı sorusu gelmiştir. Ancak yapılan çalışmalar ve zaman içerisinde görülmüştür ki teknoloji ne kadar ilerlese ilerlesin öğretmenin yerini hiçbir araç tutmamaktadır (Erden, 2011). Öğretim programlarının amacına ulaşması yine öğretmen vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Öğretmenlerin öğretim programlarına uyum sağlayabilmesi için de öğretmenlik mesleği ile ilgili yetkinliklere sahip olmaları gereklidir. Öğretmenlik mesleği bir ülkenin kalkınması açısından büyük önem arz etmektedir ve bundan dolayı çeşitli düzenlenmeler yapılmaktadır. Öğretmenlerin statüsü ve niteliği sadece ülkemizde değil dünyanın pek çok ülkesinde tartışılan konulardan birisidir (Seferoğlu, 2004).

2.2. Bir Öğretmende Bulunması Gereken Özellikler

Öğretmenler geleceğin mimarlarıdır. Bundan dolayı öğretmenin temel görevi öğrenmeyi sağlamaktır. Genel olarak öğretmenlik mesleğinin iki temel niteliği olarak kişisel ve mesleki nitelikler sayılabilir (Erden, 2011). Öğretmenin düşünceleri, yargıları, kendine güveni ve inançları kişisel özelliklerini oluşturur (Yılmaz ve Çimen, 2008). Öğretmenler bir taraftan öğrencilerin eğitim görevlerini yürütürken diğer taraftan onların davranışlarına etki eder. Öğretmenlerin bazı davranışları öğrencileri olumlu etkilerken bazı davranışları da olumsuz etkileyebilir. Öğretmenler eğitim öğretim süreçlerinde aldıkları sorumluluklar ile birlikte en önemli unsurdur. Nitelikli nesiller yetiştirmek ancak nitelikli öğretmenler ile başarılabilir (Şahin, 2011). Öğretmen sınıf yönetiminin en etkili ögesidir. Öğretmenden, sınıf kurallarının öğrencilere benimsetilmesi, öğretimin devamlılığı ve öğrencilerin uygun davranışları benimsemeleri beklenmektedir (Ağaoğlu, 2002). Öğretmen ayrıca uygun ders materyallerini kullanmayı bilmeli, eğitim gibi dinamik bir süreci yönetme kabiliyetine sahip olmalıdır. Ayrıca öğretmenlerin davranışları sadece kendilerini etkilemez, öğretmenlerin davranışları topluma da mal olur (Şahin, 2011).

İyi bir öğretmenin mesleki niteliklere sahip olması genel kültür, konu alanı bilgisi ile öğretmenlik bilgi ve becerilerine bağlıdır. Bir öğretmenin kişilik özellikleri ne kadar olumlu olursa olsun, yukarıdaki özelliklere sahip olmadığı sürece etkili bir öğretmen olması mümkün değildir (Erden, 2011).

2.3. Biyoloji Öğretmeninin Nitelikleri

Biyoloji öğretiminde, öğrencide istenilen davranış değişikliklerin oluşturulması ve daha kalıcı bir öğretim gerçekleştirilebilmesi için öğretmen önemli bir öğedir. Biyoloji eğitiminde öğretmenin rolü başka bir unsura ya da araca verilerek yerine getirilemez. Çünkü biyoloji dersi yaparak yaşayarak öğrenilmesi gereken bir derstir. Bu süreçte biyoloji öğretmenine büyük sorumluluklar düşmektedir. Yeni tekniklerin ve teknolojilerin doğrudan yaparak, göstererek öğrenciye öğretilmesi gerekir. Laboratuvar derslerinde deneylerin kurallara uygun ve düzenli bir şekilde yaptırılması gerekir. Öğrencilerin mesleğe hazırlanmalarında yol gösterici olmak, biyoloji eğitiminde öğretmenin başlıca görevleridir. Biyoloji eğitiminin etkili gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin öz-yeterlilik inançlarının yüksek olması gereklidir. Bu durum öğretmenlerin ders esnasında kullandıkları tekniklerin farklılaşmasında etkili olmaktadır (Yılmaz, Çimen, Karakaya ve Adıgüzel, 2018).

Biyoloji öğretmenlerinin öğrencilere hem dersi sevdirep hem de daha kalıcı bir öğrenme sağlamaları açısından bazı yöntemleri kullanmaları önemlidir. Bu yöntemler: ders gezileri, keşif yöntemi, açık veya kapalı uçlu deneyleri içeren laboratuvar yöntemi ve proje yöntemi sayılabilir (Gül ve Yılmaz, 2010).

Biyoloji öğretmenlerinde bulunması gereken yeterlilikler şunlardır:

- Akademik alan bilgisine sahip olmak,
- Öğretme – öğrenme sürecini yönetme,
- Dersleri planlayabilme,
- Ders içeriklerini oluşturabilme,
- Kişisel ve mesleki becerilere sahip olma,
- Laboratuvar araç ve gereçlerini kullanabilme,
- Deney sürecini yönetebilme (Gül ve Yılmaz, 2010).

2.4. Öğretmen Öz Yeterliliği

Öğretmenlerin, mesleklerini başarılı bir şekilde yerine getirmelerinde en önemli etkenlerden birisi kuşkusuz yeterlilik algıdır. Öz-yeterlik inancı, sosyal öğrenme kuramının temel kavramlarından birisidir. Öz-yeterlik inancı “bireyin bir işi gerçekleştirebilmek için gerekli olan becerilere sahip olup olmadığıyla ilgili yargılarıdır” (Bandura, 1986).

Öz yeterlik inancı kavramı eğitimde öğretmenlerin performanslarındaki bireysel farklılıkları açıklamak amacıyla kullanılır. Öğretmen davranışını anlamakta ve geliştirmede katkılar sağlamaktadır (Riggs ve Enochs, 1990). Özdemir (2008)’e göre öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin nitelikli olmasında ve öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunların çözümünde, yetenek ve becerilerine ilişkin öz yeterlik inançları rol oynamaktadır.

Öz- yeterlilik inançlarının biyoloji öğretiminde de önemli yeri bulunmaktadır. Öğretmenin başarısının yüksek olmasının öz yeterlilik inancıyla ilişkili olduğu düşünülebilir. Etkili bir biyoloji öğretiminin gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin öz- yeterlilik inançlarının yüksek olması gereklidir (Yılmaz ve Çimen, 2008). Öz yeterlilik inancı düşük olan biyoloji öğretmenlerinin sınıf içerisinde ve öğrencilerin iyi bir eğitim almaları hususunda yetersiz ve eksik oldukları söylenebilir. Öz yeterlik inancı yüksek olan öğretmenlerin, öğrenci merkezli yaklaşımları uygulama, fen öğretimine daha yatkın olma, araştırmaya yönelik öğretim gerçekleştirme eğilimi gösterdikleri kaydedilmiştir. Ayrıca bu uygulamaları yapmada başarılı oldukları görülmüştür (Harurluoğlu ve Kaya, 2009). Öz- yeterlilik inancı düşük olan öğretmenler ise genellikle bilgileri sözel olarak öğretmen merkezli şekilde ve kitaptan okuma gibi teknikleri kullanmayı tercih ederler (Altunçekiç, Yaman ve Koray, 2005).

Biyoloji öğretmenlerinin öz yeterlilik inanç düzeylerini belirlemek amacıyla birçok çalışma yapılmıştır. Gerçek, Yılmaz, Köseoğlu ve Soran (2006) araştırmalarında biyoloji öğretmen adaylarının biyoloji öğretimi öz yeterlilik inanç düzeylerini incelemişlerdir. Buna göre biyoloji öğretmen adaylarının biyoloji öğretiminde öz yeterlilik inançlarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Yılmaz ve Çimen (2008), yaptıkları çalışmada, biyoloji eğitimi tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öz-yeterlik inanç düzeylerini belirlemiş ve çeşitli değişkenlerle ilişkisini incelemişlerdir. Ailesinde öğretmenlik yapan bireylerin bulunduğu öğrencilerin öz-yeterlik inançlarının, bulunmayanlara göre anlamlı şekilde farklılaştığını bildirmişlerdir.

2.5. Öğretmenlik Mesleğine Hazırbulunuşluk

Günümüzde değişim ve dönüşüm sürecinin hızlı bir şekilde gerçekleşmesi neticesinde tüm dünya genelinde eğitime ve dolayısıyla öğretmenlere daha fazla iş yükü düşmektedir. Öğretmenler, eğitim sisteminin en önemli ögesi olarak kabul edilebilir. Nitelikli eğitim demek nitelikli öğretmen demektir ve bu yüzden öğretmenlerin rolleri giderek değişmekte ve artmaktadır (Akhan, Dolmacı ve Altıntaş, 2019).

Hazırbulunuşluk, kişinin genel ve özel özelliklerini, sahip olduğu değerleri, öğrenmeye ilişkin tutumunu, benlik duygusunu, güdüsünü, ilgilerini, ihtiyaçlarını, sağlık durumunu ve çalışma şekillerini gibi birçok olguyu kapsayan bir süreçtir (Senemoğlu, 2009). Hazırbulunuşluğu etkileyen faktörler ise bireyin öğrenmeyle ilgili tavrı, değerleri, alışkanlıkları, ilgileri, ihtiyaçları ve korkuları olarak sıralanmaktadır (Başaran, 1998).

Eğitim ancak öğretmenlik mesleğinin tüm gerekliliklerini yerine getiren öğretmenler ile verilebilir. Eğitimde öğrencilerde istendik davranışların oluşturulması ve bu davranışların kalıcı hale getirilmesi sürecinde öğretmenlerin yeterlilikleri önemli rol oynamaktadır (Yılmaz, Çimen, Karakaya ve Adıgüzel, 2018). Öğretimin planlanmasından ölçme sürecinin sonuna kadar öğretmen yeterlilikleri ve hazırbulunuşlukları her aşamada önemli bir yere sahiptir (Gündoğdu, Aytaçlı, Aydoğan ve Yıldırım, 2015).

Öğretmenlik mesleğine hazırbulunuşluk düzeylerinin yüksek olması ile öğretmen yeterlilikleri sağlanabilir (Yıldırım ve Köklükaya, 2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazırbulunuşlukları ise adayların öğretmenliğin gereklerine ne derece hazır hissettiklerini gösteren bir olgudur (Mehmetlioğlu ve Haser, 2013).

Hazırbulunuşluğu yüksek olan bireylerin konuları daha çabuk kavradığı ve konuyla ilgili yorum yapabildiği görülmektedir. Birey konuyu daha iyi öğrendiğinden bu konuyla ilgili ödevleri rahatlıkla yapıp, sonraki konuyu öğrenmeye hazır hale gelmektedir. Bireyin hazırbulunuşluğunun artırılması için fiziksel ve duygusal ihtiyaçları karşılanmalıdır (Yenilmez ve Kakmacı, 2008).

2.6. Türkiye’de Öğretmene Bakış

Birikimli olarak ilerleyen bilginin aktarılması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte öğrenen ile öğretene kişilere ihtiyaç vardır (Yıldırım ve Vural, 2014). Öğretmenlik, öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarmak ve kültürel mirası aktarmakla ilgili çabaları nedeniyle diğer mesleklerden ayrılmaktadır. Eğitim, ahlaki bir faaliyet olarak görülmektedir (Şişman, 2009). Öğretmenliğin profesyonel olarak algılanması ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir (Güven, 2010). Gelir durumu bir mesleğin toplumsal durumunu göstermektedir. Devletin eğitim harcamaları, öğretmen politikaları ve eğitim fakültesi mezunlarının durumu öğretmenliğin toplumdaki statüsünü göstermektedir (Özoğlu, 2009).

Ülkemizde öğretmenlik mesleği genellikle orta düzey ekonomik durumu olan ailelerin çocukları tarafından tercih edilmektedir. Gelir seviyesinin artmasıyla birlikte öğretmenlik mesleğinin tercih edilme sıklığının azaldığı söylenebilir. Öğrenciler genel olarak öğretmenlik mesleğine saygı duymaktadır fakat öğretmenlik mesleğini kendilerine uygun bir meslek olarak görmemektedir. Ayrıca öğretmenlik mesleğinin toplumdaki statüsü üniversite tercihi yapacak öğrencilerin bu bölümleri tercih etmemesine neden olmaktadır (Gözler, 2015).

Öğretmenlik mesleğinin toplumda birçok rolü olmasına rağmen statüsünün düşük olduğu görülmektedir. Öğretmenin toplumdaki statüsünü etkileyen faktörlere bakıldığında öğretmenin cinsiyeti, branşı, kıdemi, öğrenim derecesi ve genel ücret düşüklüğü gibi nedenler görülmektedir. Öğretmenlerin statüsünün düşük olması öğretmen adaylarının meslekten beklentilerini düşürmektedir. Ülkemizde öğretmenlere çok ciddi görevler yüklenmesine rağmen ne yazık ki gereken önem verilmemiştir (Bek, 2007).

2.7. Türkiye’de Biyoloji Eğitimi

Ülkemizde ve Dünya’da biyoloji alanında her gün yenilikler gerçekleşmektedir. Bu yenilikler de günlük hayatımızda karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle biyoloji eğitimi yönelik ihtiyaç artmakta ve önem kazanmaktadır (Altunoğlu ve Atav, 2005). Ülkemizde öğretmen yetiştirme iki farklı yolla gerçekleşmektedir. Bu yollardan ilki eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme, ikincisi ise fen edebiyat fakültesi mezunlarına pedagojik formasyon eğitimi vererek öğretmen yetiştirmektir (Yıldırım ve Vural, 2014). Bu doğrultuda eğitim fakültelerinin biyoloji eğitimi ve fen fakültelerinin biyoloji bölümlerinden mezun

olup pedagojik formasyon eğitimi alan bireyler biyoloji öğretmeni olmaya hak kazanmaktadır.

Türkiye’de günümüzde 11 adet eğitim fakültesi biyoloji öğretmeni yetiştirmektedir. Bu üniversiteler, Gazi Üniversitesi (Ankara), Marmara Üniversitesi (İstanbul), Hacettepe Üniversitesi (Ankara), Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir), Atatürk Üniversitesi (Erzurum), Balıkesir Üniversitesi (Balıkesir), Dicle Üniversitesi (Diyarbakır), Trabzon Üniversitesi (Trabzon), Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van), Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun) şeklindedir (YÖK, 2019).

Eğitim fakülteleri haricinde fen fakültelerinden mezun olan öğrencilere öğretmenlik sertifikası verilmesi uygulamasının amaçlarından iki tanesi öğretmen ihtiyacının karşılanması ve fen fakültelerinden mezun olan öğrencilerin işsizlik sorunudur (MEB, 2014). Alanyazın incelendiğinde eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin öğretmenlik meslek bilgisi ön plana çıkarken, fen fakültesi mezunu öğretmenlerin ise alan bilgilerinin ön plana çıktığı ve bu durumun bir sorun olarak görüldüğü anlaşılmaktadır (Yıldırım ve Vural, 2014).

2.8. Ülkemizde Yükseköğretimde Biyoloji Programları

Türkiye’de öğretmen yetiştirme görevi 1982 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı kurumlarda devam ederken bu tarihten sonra üniversitelere devredilmiştir. Yüksek öğretmen okulları ve eğitim enstitüleri gibi kurumlar öğretmen yetiştirme görevini eğitim ve eğitim bilimleri fakültelerine devretmişlerdir. Bu dönüşümden itibaren bu fakülteler yeniden yapılandırılmıştır. Ayrıca bu fakültelerde eğitim bilimleri ile ilgili akademik çalışmalarda artış gözlenmiştir.

Öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere devredilince öğretmen yetiştirme lisans programlarıyla ilgili 1997, 2006 ve 2009 yıllarında güncellemeler yapılmıştır. 1997 – 1998 öğretim yılında sekiz yıllık zorunlu eğitime geçilmesiyle birlikte okul kademelerinin yeniden düzenlenmesinin ardından eğitim ve eğitim bilimleri fakültelerinde bölüm ve ana bilim dalları yeniden yapılandırılmıştır. 2006 yılında ise yapılan çalışmalarla 1997 yapılandırılmasındaki aksayan yönler ele alınmaya çalışılmıştır. Bu yapılan düzenlemeyle birlikte öğretmenlik programları % 50 – 60 oranında alan bilgisi, % 25 – 30 oranında meslek bilgisi ve % 15 – 20 arasında genel kültür derslerinden oluşturulmuştur (YÖK, 2017).

1997 yılında yapılan güncelleme çalışmasından sonra ortaöğretim öğretmenlik lisans programları 3,5 yıl alan bilgisi ve 1,5 yıllık meslek bilgisi ve eğitim dersleri şeklinde

düzenlenmiştir. 2014 yılında Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından alınan kararla bahsi geçen ortaöğretim öğretmenlik lisans programları tekrar 4 yıla indirilmiş ve bu alanlardaki tezsiz yüksek lisans programları kapatılmıştır.

2017 yılında ise çağın gereklilikleri, bilimsel gelişmeler ve toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda ortaöğretim öğretmenlik lisans programlarında tekrar bir güncelleme gündeme gelmiştir. Bu amaçla eğitim ve eğitim bilimleri fakültelerinin bölüm ve ana bilim dallarının tekrar yapılandırılması, lisans programlarının yeniden güncellenmesi amacıyla üniversiteler ve enstitülerde bazı değişiklikler yapılmıştır (YÖK, 2017). Bu doğrultuda biyoloji öğretmeni yetiştiren biyoloji öğretmenliği programı, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü altında yer almaktadır. Bu bölüm çatısı altında kimya öğretmenliği programı, fizik öğretmenliği programı, matematik öğretmenliği programı, ilköğretim matematik öğretmenliği programı ve fen bilgisi öğretmenliği programları bulunmaktadır.

Öğretmenlik lisans programlarının güncellenmesi sebeplerine bakıldığında Bologna sürecine uyum, ülkede bulunan bölümlerin birbirinden bağımsız binlerce ders açtıkları ve bu derslerde birlik sağlanması gerektiği görülmüştür. Ayrıca üniversiteler arasında haftalık ders saati, ders kredisi ve AKTS yönünden uyumsuzluklar meydana gelmiştir. Bu durum ayrıca uluslararası ve ulusal öğrenci değişim programları ile yatay geçişler ve yan dal uygulamalarında aksaklıklara neden olmuştur (YÖK, 2017).

YÖK tarafından yapılan güncellemeler ile birlikte biyoloji öğretmenliği lisans programı şu şekilde yapılandırılmıştır. Birinci sınıfta genel biyoloji 1 – 2, genel biyoloji laboratuvarı 1 – 2, genel kimya ve genel kimya laboratuvarı olarak alan dersleri bulunmaktadır. Meslek bilgisi dersleri ise eğitime giriş, eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi ve eğitim felsefesidir. Genel kültür derslerinde ise Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1 – 2, yabancı dil 1 – 2, Türk dili 1 – 2, ve bilişim teknolojileri dersleri bulunmaktadır (YÖK, 2017).

İkinci sınıfta ise alan dersleri olarak Biyoloji öğrenme ve öğretme yaklaşımları, biyoloji öğretim programları, zooloji 1 – 2, zooloji laboratuvarı 1 – 2, sitoloji, organik kimya, biyokimya, mikrobiyoloji, mikrobiyoloji laboratuvarı ve 2 adet seçmeli ders bulunmaktadır. Meslek bilgisi derslerine bakıldığında ise Türk eğitim tarihi, öğretim ilke ve yöntemleri, öğretim teknolojileri, eğitimde araştırma yöntemleri ve 2 adet seçmeli ders bulunmaktadır. Genel kültür dersleri ise 2 adet seçmeli ders olarak bulunmaktadır (YÖK, 2017).

Üçüncü sınıfta ise alan dersleri olarak biyoloji öğretimi 1 – 2, botanik 1 – 2, botanik laboratuvarı 1 – 2, insan anatomisi ve fizyolojisi, moleküler biyoloji, genetik ve ekolojiye

ek olarak 2 adet seçmeli dersten oluşmaktadır. Meslek bilgisi derslerine bakıldığında Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi, eğitimde ölçme ve değerlendirme, eğitimde etik ve ahlak, sınıf yönetimi ve 2 adet seçmeli ders görünmektedir. Genel kültür dersleri ise 2 adet seçmeli dersten oluşmaktadır (YÖK, 2017).

Dördüncü sınıfta alan dersleri olarak biyoloji öğretiminde laboratuvar uygulamaları, sağlık eğitimi, çevre eğitimi ve 2 adet seçmeli dersten oluşmaktadır. Meslek bilgisi dersleri ise öğretmenlik uygulaması 1 – 2, okullarda rehberlik, özel eğitim ve kaynaştırma ile 2 adet seçmeli dersten oluşmaktadır. Ayrıca genel kültür dersi olarak topluma hizmet uygulamaları dersi bulunmaktadır (YÖK, 2017).

Günümüzde biyoloji öğretmeni yetiştiren üniversitelerin lisans programları incelendiğinde 71 farklı ders bulunduğu görülmektedir. Bu derslerin 36 tanesi alan eğitimi dersidir. Derslerin 22 tanesi meslek bilgisi dersi ve ayrıca 10 adet genel kültür dersi bulunmaktadır (YÖK, 2017).

2.9. Ülkemizde Ortaöğretimde Biyoloji Programları

Fen bilimleri disiplinleri içerisinde yer alan biyoloji dersi için uzun yıllardır öğretim programları yapılmaktadır. Biyoloji dersi cumhuriyet tarihinde sırasıyla tabiiyat, tabiiye, tabiat bilgisi sonrasında modern biyoloji ve en nihayetinde biyoloji olarak adlandırılmıştır (Kabadere, 2010). Öğretim programlarının çağın ve toplumun gereklerine göre güncellenmesi gerekmektedir. Bilimsel gelişmelerin artması ve bilgiye ulaşmanın kolaylaşması ile birlikte öğretim programlarının güncellenme sıklığı da artmaktadır. Program geliştirme çalışmaları belirli aşamalarda gerçekleştirilmektedir. Öncelikle öğretim programı belirlenen pilot uygulama sürecinde değerlendirilir. Ardından ilgili birimler ve paydaşlar tarafından öneri ve düzeltmeler yapılır. Bu çalışmalar sonucunda öğretim programı uygulamaya konulur (Koçakoğlu, 2016).

Ülkemizde ve dünyada eğitim ve öğretim programları tüm eğitim kademelerinde birbirini tamamlayıcı amaçlar içerir. Türk eğitim sisteminin genel amacı gelenek ve göreneklerle birlikte çağın gereklerine uygunluk gösteren bireyler yetiştirmektir. Öğretim programları bu amaçlara yönelik hazırlanmış içeriklerdir. Çağın gereklilikleri ve bilgi değiştikçe öğretim programları da bu doğrultuda güncellenmektedir (MEB, 2018).

Öğretim programları kişisel farkındalıkları göz önünde bulundurarak çeşitli ölçme ve değerlendirme süreçlerinin uygulanmasını önermektedir. Öğretim programları bu açıdan yol

gösterici olarak görülmelidir. Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde tek tip öğrenci modeli için değil, kişisel farklılıklara yönelik bir yaklaşım benimsenmiştir. Öğretim programlarının geliştirilme ve güncellenmesi aşamalarında farklı ülkelerin bu konudaki çalışmaları, yurt içinde ve yurt dışında bu konuda yapılan akademik çalışmalar, ülkemizdeki ilgili kanun ve yönetmelikler, Milli Eğitim Bakanlığı bileşenlerinin önerileri ve raporları ile eğitim fakültelerinin öneri ve raporları incelenmiş ve programlar oluşturulmuştur (MEB, 2018).

Biyoloji dersi için geliştirilen öğretim programının özel amaçları incelendiğinde bilginin üretilmesi, bilgiye ulaşılması ve bilginin değişmesi doğrultusunda biyoloji hayatın bir parçası olmuştur. Bu durum biyoloji ile ilgili gereksinimleri ve beklentileri artırmıştır. Bu bağlamda biyoloji öğretim programı biyolojinin yasa, teori ve kavramları doğrultusunda değişiklikler yapma, bilişim teknolojilerini kullanma, biyoloji ile günlük hayat arasında ilişki kurma vb. uygulamalara daha fazla yer verecek şekilde güncellenmiştir.

Ülkemizde son geliştirilen biyoloji öğretim programı içeriği incelendiğinde dokuzuncu sınıfta “Yaşam Bilimi Biyoloji, Hücre ve Canlılar Dünyası” üniteleri yer almaktadır. 10. sınıfa bakıldığında “Hücre Bölünmeleri, Kalıtımın Temel İlkeleri ile Ekosistem Ekolojisi ve Güncel Çevre Sorunları” üniteleri bulunmaktadır. 11. sınıfta “İnsan Fizyolojisi ve Komünite ve Popülasyon Ekolojisi” üniteleri bulunmaktadır. 12. sınıfta ise “Genden Proteine, Canlılarda Enerji Dönüşümleri, Bitki Biyolojisi ile Canlılar ve Çevre” üniteleri bulunmaktadır (MEB, 2017).

2.10. Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT)

Geçtiğimiz dönemlerde ülkemizde öğretmenlerin atamaları MEB tarafından 1985 – 1991 yılları arasında “Öğretmenlik Yeterlik Sınavı”, 2001 yılından itibaren ise Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen “Kamu Meslek Sınavı” ile yapılmıştır.

2002 yılından günümüze kadar ise yine Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen “Kamu Personeli Seçme Sınavı” ile öğretmen seçimi ve atamaları gerçekleştirilmektedir (Yüksel, 2004).

2013 yılına kadar KPSS ile öğretmen seçimi ve atamaları genel kültür ve genel yetenek sınavı ile eğitim bilimleri sınavının ağırlıklı puanlarıyla yapılmaktaydı. 2013 yılından itibaren genel kültür ve genel yetenek ile eğitim bilimleri sınavına ek olarak ÖABT uygulanmaya başlanmıştır (Yılmaz ve Yaşar, 2016). Bu durum öğretmen adaylarının alan bilgisine daha çok hakim olmalarını gerektirmektedir. Bu sistem ile alan bilgisine daha çok hakim olan öğretmen adayları seçilecektir.

2016 yılından itibaren ise KPSS’ye ek olarak sözlü mülakat sistemi getirilmiştir. KPSS’nin sıralamasına göre uygun olan öğretmen adayları sözlü mülakata alınmaktadır. Sözlü mülakat sonuçlarının ardından öğretmen adaylarının atamaları yapılmaktadır (İnce Aka ve Yılmaz, 2018).

KPSS’nin mesleğe başlamadan önce ki son engel olması öğretmen adaylarındaki kaygı düzeylerini artırmaktadır (Baştürk, 2007). Bu kaygı düzeyinin artmasındaki etkenler olarak hem sınav hazırlığı hem de devam eden lisans dersleri gösterilebilir. Öğretmen adaylarının son sınıfta aldıkları dersler ve programlarının yoğunluğu ile KPSS ile ilgili aldıkları ek ders destekleri bu süreci zorlaştırmaktadır (İnce Aka ve Yılmaz, 2018).

Bireylerde geleceğe yönelik görülen belirsizliklerin kaygı düzeyini artırdığı düşünülmektedir (Cüceloğlu, 1996). Kaygı düzeylerinin artmasına neden olabilecek diğer faktörler olarak bazı branşlarda atamanın yetersiz olması, mesleğin zorlukları ve çalışma koşulları gösterilebilir (Doğan & Şahin, 2009; Karagözoğlu, 2009).

ÖABT’de Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından açıklanan oranlarda sorular çıkmaktadır. Bu oranlar Tablo 1’de verilmiştir (ÖSYM, 2013).

Tablo 1

ÖABT’de Biyoloji Soru Dağılımları

	Genel Yüzde	Yaklaşık Ağırlığı	Soru Sayısı
1. Alan Bilgisi Testi	%80		40
a. Hücre ve Metabolizma		%16	
b. Bitki Biyolojisi		%10	
c. İnsan ve Hayvan Biyolojisi		%20	
d. Ekoloji		%10	
e. Canlıların Sınıflandırılması		%8	
f. Genetik ve Evrim		%16	
2. Alan Eğitimi Testi	%20		10

2.11. Biyoloji Eğitiminde Kavram Yanılgıları

Son yıllarda biyoloji eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar neticesinde, biyoloji öğretmen adaylarının birçok konuda kavram yanılgılarına sahip oldukları görülmüştür. Kavram yanılgıları hem öğretmenlerin yanlış öğretmesi ve bundan dolayı da öğrencilerin yanlış öğrenmesine sebebiyet vermektedir. Yanlış ya da eksik öğrenilen her bilgi ciddi öğrenme sorunlarına sebep olabilmektedir. Bundan dolayı kavram yanılgısı oldukça dikkat edilip önem verilmesi gereken konuların arasında yer almaktadır. Öğrencilerin öğrendikleri yeni bilgileri eski bilgilerle kıyaslama ya da arasında bağ kurabilmeleri ancak anlamlı öğrenmeleriyle gerçekleşebilir. Öğrencilerde var olan kavram yanılgılarını tespit etmek amacıyla öğrencilerin ön bilgileri dikkate alınmalıdır (Ecevit ve Şimşek, 2017).

Kavram yanılgılarının oluşmasının sebeplerinden bir tanesi ders kitaplarının bilimsel açıdan uygun olmamasıdır. Bundan dolayı fen eğitiminde kavramların doğru bir şekilde öğretilmesi açısından ders kitapları önemli bir unsurdur (Gündüz, Yılmaz, Çimen ve Şen, 2017). Ders kitapları, öğretmenlerin uzman oldukları alan dışında da ders anlatımlarında yararlandıkları ve kendilerini geliştirdikleri önemli bir öğretim materyalidir (Stern ve Roseman, 2004). Bundan dolayı hazırlanan kitapların özenli bir şekilde hazırlanması ve bilimsel hataların en az düzeyde olması için uğraşılmalıdır. Öğrencileri kavram yanılgılarına düşürecek bilgilere ders kitaplarında yer verilmemesi gereklidir. Öğretim programları da kavram yanılgılarının doğru bir şekilde öğretilmesi açısından önemlidir.

Atıcı, Samancı ve Özel (2007), kavram yanılgılarının giderilmesinin yeni kavramların öğrenilmesinden daha zor olduğunu belirtmişlerdir. Bundan dolayı öğretilen bilginin her zaman yalın, anlaşılabilir ve yanılgıya sebep olmaması açısından doğru verilmesi önemlidir.

Tekkaya, Paça ve Yılmaz (2000), yaptıkları çalışmada kavram yanılgılarının en önemli sebeplerinden birinin günlük anlamda kullanılan dil ile bilimsel anlamda kullanılan dilin birbirinden farklı olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşmışlardır. Bir yumuşakça olan mürekkep balığının, toplumda balık olarak algılanması bu duruma örnek olarak verilebilir.

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1. Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar

Özer ve Altun (2011), “Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Nedenleri” adlı çalışmalarında akademik erteleme nedenlerini cinsiyetlerine, okul başarılarına göre, umut, özsaygı, sorumluluk, akademik öz yeterlik ve başarı yönelimlerine göre incelemiştir. Araştırma grubunu Gazi Üniversitesi 2009-2010 yıllarında eğitim gören farklı bölümlerden toplam 289 lisans ve yüksek lisans öğrencileri oluşturmuştur. Yaşları 17-35 aralığında olan öğrenciler birkaç farklı test sorularını yanıtlamışlardır. Araştırmanın sonucunda performans kaçınma-amaç yönelimine sahip, sorumluluk duygusu düşük öğrencilerin, başarısızlık korkusu ve tembellik nedenleriyle akademik çalışmalarını erteledikleri bulunmuştur.

Tunca ve Şahin (2014), “Öğretmen Adaylarının Biliş Ötesi (Üst Biliş) Öğrenme Stratejileri İle Akademik Öz Yeterlik İnançları Arasındaki İlişki” adlı çalışmalarında öğretmenlerin üst biliş ve akademik öz yeterlilik inançları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Ayrıca çalışmada biliş ötesi öğrenme stratejileri ve akademik öz yeterliliklerin sınıf düzeyi, cinsiyet ve farklı üniversitede eğitim gören öğrenciler arasında farklılığının olup olmadığı da incelenmiştir. Çalışma grubunu, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Osmangazi Üniversitesi Eğitim fakültesinde öğrenim gören toplam 794 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmanın verilerinin toplanmasında “Biliş ötesi Öğrenme Stratejileri Ölçeği” ve “Akademik Öz yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, t testi ve ANOVA ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda akademik öz yeterlilik inançları ve biliş ötesi öğrenme stratejileri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu, biliş ötesi öğrenme stratejilerinin cinsiyete akademik başarıya ve öğrenim görülen üniversiteye göre farklılaştığını; akademik

öz yeterlilik inançlarının da sınıf düzeyi farklı üniversite ve cinsiyete göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Koyuncu ve Haser'ın (2012), yaptıkları çalışmalarının amacı sınıf öğretmeni adaylarının matematik okuryazarlığı öz yeterlilik düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanı sıra diğer demografik değişkenlere göre de incelenmiştir (okul türü, sınıfı, ebeveynlerin eğitim durumu gibi). Amasya üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliğinde okuyan toplam 616 kişi ile yapılan bu çalışmada 25 maddelik Likert tipi “Matematik Okuryazarlığı Öz Yeterlilik ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analinde bağımsız örneklem, Pearson momentler çarpımı katsayısı, tek yönlü varyans analizi ve t-testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının akademik başarıları ve matematik okuryazarlığı öz-yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre matematik okuryazarlığı öz-yeterlilik düzeyleri puanları farklılık gösterirken ebeveyn eğitim durumları ve mezun olunan okul türü açısından sınıf öğretmeni adaylarının matematik okuryazarlığı öz-yeterlilik düzeyleri puanları arasında anlamlı bir fark bulanamamıştır.

Çoban ve Demirtaş (2011), “Okulların Akademik İyimserlik Düzeyi ile Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığı Arasındaki İlişki” adlı çalışmalarında okulların akademik iyimserliği ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın alt amaçları ise; öğretmenlerin okullarının akademik iyimserliğine ilişkin görüşleri ile örgütsel bağlılıklarının okul türü, cinsiyet, branş, kıdem, okuldaki öğretmen ve öğrenci sayılarına göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesidir. Bu amaçla Malatya il merkezinde resmi kurumlarda görev yapan 671 öğretmene okul akademik iyimserlik ölçeği ile öğretmenler için örgütsel bağlılık ölçekleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, okullarının akademik iyimserliğine ilişkin ölçekte yer alan maddelere çoğunlukla düzeyinde katıldıkları, örgütsel bağlılıklarının ise orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Diğer değişkenlere göre ise öğretmen ve öğrenci sayıları değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. En son olarak da öğretmenlerin okullarının akademik iyimserlik düzeyine ilişkin görüşleri ile örgütsel bağlılıkları arasında pozitif yönde ve “orta” düzeyde bir korelasyon bulunmuştur.

Demirağ (2015), öğrencilerin akademik öz yeterliliklerinin yetenek, ortam ve eğitim kalitesine göre karşılaştırılmalı olarak incelemiştir. Çalışmadaki katılımcılar tesadüfi olarak seçilmişlerdir. Çalışma 6, 7, 8. sınıflardaki toplam 30 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışmada akademik öz yeterlik anketi kullanılmıştır. Bu çalışma sonucunda ölçeğin bütününe ilişkin olarak hesaplanan Cronbach's alfa katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur. Araştırma sonunda elde edilen bulgular, ortaokul öğrencilerinin yetenekleri arasında ve eğitim ortamları arasında anlamlı istatistiksel yetenekleri arasında ve eğitim ortamları arasında anlamlı istatistiksel farklılıklar olduğunu göstermiştir.

Yalnız (2014), akademik öz yeterlilik: olumlu ve olumsuz duygulanımların yordayıcı rolünü incelemiştir. Araştırma grubunu 286 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılara Akademik Öz-yeterlik Ölçeği ve Pozitif-Negatif Duygu Ölçeği uygulanmıştır. Değişkenler arasında ilişkiyi görmek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ve adımsal regresyon analizlerine yer verilmiştir. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin olumlu ve olumsuz duygulanımlarının akademik öz-yeterliğin önemli birer yordayıcıları oldukları saptanmıştır.

Oğuz (2012), çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlilik inançlarını incelemiştir. Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlilik inançlarını ortaya koymak ve bu inançların çeşitli değişkenlerine göre değişip değişmediğini incelemektir. Araştırmanın amacını Dumlupınar üniversitesi eğitim fakültesinde okuyan 148 sınıf öğretmenliği öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Akademik Öz yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre sınıf öğretmen adaylarının öz yeterlilik düzeyleri oldukça yüksek çıkmıştır. Öğretmen adayları, sınavlara yeterince hazırlandıklarında başarılı olacaklarına daha yüksek düzeyde inanmaktadırlar. Sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlilik inançları; sınıf düzeyi, yaş, KPSS'ye girip öğretmen olma düşüncesi gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermektedir. Üst sınıflarda okuyan öğrencilerin daha küçük yaş grubundaki öğrencilere göre öz yeterlilik inançlarından daha yüksek düzeydedir.

Tabancalı ve Çelik (2013), öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlilikleri ile öğretmen öz-yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlilik algılarını ölçmek amacıyla Akademik Öz-yeterlilik Ölçeği ve öğretmen öz yeterlik algılarını ölçmek için ise Öğretmen Öz yeterlik İnanç Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 250 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik ve öğretmen öz-yeterliliklerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet ve bir işte çalışma veya çalışmama değişkenine göre anlamlı bir farkındalık bulunmamıştır. Sosyal bilimler alanında öğrenim görenler ile yabancı dil ve fen matematik arasında sosyal bilimciler lehine anlamlı fark belirlenmiştir.

Öncü (2012), “Akademik Öz Yeterlilik Ölçeğinin Türkçe’ ye Uyarlanması” adlı çalışmada Morgan ve Jinks (2003) tarafından geliştirilmiş olan Akademik Öz Yeterlilik Ölçeğinin Türkçe’ ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmıştır. Çalışma grubunu Ankara iline bağlı 5, 6, 7, 8 sınıflarda okuyan toplam 380 öğrenci oluşturmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliği açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleriyle belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe formu için güvenirliği, testin tekrarı yöntemiyle .80 ve Cronbach alfa iç tutarlık yöntemiyle .82 olarak bulunmuştur.

Özerkan (2017), “Öğretmenlerin Öz Yeterlilik Algıları İle Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Benlik Kavramları Arasındaki İlişkiyi” incelemiştir. Bu çalışma tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubunu Edirne’de bulunan 62 sınıf öğretmeni ve sınıflarda öğrenim gören 1515 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada “ Öğretmen öz yeterlilik ölçeği” ve “Sosyal bilgiler benlik kavramı ölçeği” kullanılmıştır. Bunlara ek olarak 5.sınıfta eğitim gören öğrencilerin sosyal bilgiler başarıları da eklenip karşılaştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin öz yeterlilik algısı ve sosyal bilgiler benlik kavramları ile anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin sosyal bilgiler benlik kavramı ve ders başarıları ile cinsiyetleri ve öğretmenlerin öz yeterlilik algısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir.

Çiltaş ve Akıllı (2011), “Öğretmenlerin Pedagojik Yeterlilikleri’ni” incelemişlerdir. Çalışmada öğretmenlerin pedagojik bilgilerinin nasıl olduğu ve nasıl olması gerektiği alan yazına göre irdelenmiştir. Çalışma sonunda hizmet içi eğitim politikalarının tekrar gözden geçirilmesi gerektiği, öğretmenlerin pedagojik eğitimlerinin sürekli gelişmesine olanak sağlayacak imkânların verilmesi ve günümüz bilgi ve erişim teknolojilerinden daha çok faydalanılması gerektiği vurgulanmıştır.

Çimen ve Yılmaz (2011), “Biyoloji Öğretmen Adaylarının KPSS İle İlgili Görüşleri” isimli çalışmalarında betimsel yöntem ile biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili görüşlerini araştırmışlardır. Öğretmen adayları, genel kültür ve genel yetenek konularının öğretmenlik programında yeterince yer almadığını, KPSS eğitim bilimleri sorularının öğretmenlik yeterliliklerini yeterince ölçmediğini ve yerleştirme sınavlarında alan bilgisini ölçen sorulara yer verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Demir ve Bütüner (2014), yaptıkları çalışmalarında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan sınavına yönelik görüşlerini incelemişlerdir. Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan bulgular yeni sistemdeki eksikliklerin tespit edilmesi açısından önem arz etmektedir. Araştırmalarında durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma grubunu 3’ü erkek 3’ü kadın 6 öğretmen adayı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda alan sınavı öğretmen adayları tarafından geç kalınmış olumlu bir gelişme olarak görülmüştür. Ayrıca öğretmen adayları alan sınavının teorik bilgisi yüksek öğretmenleri seçeceğini bildirmişlerdir.

Sezgin ve Duran (2011), yaptıkları çalışmalarında KPSS’nin öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına etkisini araştırmışlardır. Araştırmada örneklem grubunu 2011 yılında KPSS’ye girmiş 47 öğretmen adayı oluşturmuştur. Çalışmalarında görüşme tekniğini kullanmışlardır. Öğretmen adayları ile görüşmelerinde ses kayıtları ve notlar alınmıştır. Ses kayıtları yazıya dökülerek içerik analizi uygulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde öğretmen adayları KPSS’nin nitelikli öğretmeni seçmek için uygun bir sınav olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca KPSS’nin günlük yaşantılarını sanatsal ve kültürel faaliyetlerini olumsuz etkilediğini bildirmişlerdir.

Erdem ve Soylu (2013), çalışmalarında öğretmen adaylarının KPSS ve alan sınavına yönelik görüşlerini incelemişlerdir. Çalışmanın örneklem grubunu 110 öğretmen adayı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan form kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının KPSS yerine alan sınavını tercih ettikleri ayrıca öğretmen seçiminde başka faktörlerinde göz önüne alınması gerektiği vurgulanmıştır.

İnce Aka ve Yılmaz (2018), “Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının KPSS Hazırlık Sürecinde Ek Ders Desteği Alma Durumlarının İncelenmesi” adlı çalışmalarında fen bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde aldıkları ek ders desteği ve alanları belirlemek ve bu durumun nedenlerini incelemek amaçlanmıştır. Bu çalışmada ayrıca adayların alan bilgisi yeterliliklerine dair görüşlerini ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır. Yapılan araştırmada veri toplama amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formlarından faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda 30 öğretmen adayının ek ders aldıkları görülmüştür. Bu durumun sebepleri incelendiğinde ise; fakültede aldıkları eğitimin öğretmen atamaları için yetersiz olduğunu düşünmeleri, atanamama kaygısı oluşması, sınavda soruları yetiştirememesi endişesi ve ek ders desteği aldıkları kurumlarda sınava daha iyi hazırlanabilecekleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlarla ilişkili olarak öğretmen adayları alan bilgisi konusunda kendilerini yeterli hissetmedikleri yönünde görüşlerini bildirmişlerdir.

İnce Aka ve Yılmaz (2018), “Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Atanamama Kaygılarının İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmalarında fen bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının ve düzeylerinin belirlenmesi ile çözüm önerilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışmada tarama modeli ve veri toplama amacıyla ise Öğretmen Adayları Atanamama Kaygısı Ölçeği ve açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler uygun istatistik yöntemler ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının çoğunluğunun yüksek düzeyde atanamama kaygısına sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Atanamama kaygı nedenleri ve çözüm önerileri birey, eğitim ve sistem odaklı olarak temalaştırılmıştır.

3.2. Yurtdışında Yapılan İlgili Araştırmalar

Poulou (2007), “Personal teaching efficacy and its sources: Student teachers’ perceptions” adlı çalışmalarında öğretmen adaylarının öğretmen özyeterliliğine ilişkin inançları ve öğretim stratejilerini, sınıf yönetimi ve öğrencilerin katılımını etkileyebilecekleri davranışları belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, Yunanistan’daki iki ilköğretim bölümünde okuyan 4.sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Bu çalışma sonucunda öğretmenlerin öz yeterliliğine katkıda bulunan faktörlerin öğretmen yeterlilikleri, öğrenme motivasyonu, kişisel özellikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ashton, Webb ve Doda (1983), “A Study of teachers' sense of efficacy” tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin, öğrencilerin öğrenmelerinde ne kadar etkili olabileceklerine yönelik inançları incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, yüksek yeterlilik inançları taşıyan öğretmenlerin, öğrencilerine yönelik beklentilerin daha yüksek olduğu ve öğretmenlerin öğrenme sürecindeki davranışlarını sürekli takip ettikleri, öğretime daha verimli bir şekilde odaklandıkları ve samimi bir sınıf ortamı oluşturdukları ve bu bağlamda öğrencilerinin ders başarılarının daha yüksek olduğu ortaya konmuştur.

Caprara, Cladio, Patrizia ve Patrick (2006), “Teachers’ self-efficacy beliefs as determinants of job satisfaction and students’ academic achievement” adlı çalışmalarında, öğretmenlerin öz yeterlik inançları, iş tatmini ve öğrencilerin akademik başarılarının belirleyicileri olarak incelenmiştir. Bu çalışma 75 İtalyan ortaokulundaki 2000’den fazla öğretmen ile yapılmıştır. Öğretmenlere meslek memnuniyetini değerlendirmek ve özyeterlik inançlarını belirlemek için anketler uygulanmıştır. Öğrencilerin ortalama notları bir sonraki akademik yıl içerisinde toplanmıştır. Öğretmenlerin özyeterlik inançlarının, yapısal eşitlik modelleme analizleri ve iş doyumlarının öğrencilerin akademik başarısını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma deseni, ölçme araçlarının hazırlanması, özellikleri, araştırmayı oluşturan çalışma grubu, ölçeklerin uygulanması, veriler ve bu verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

4.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. Araştırmanın ilk kısmı alanyazın taramasıdır. Bu aşamada konuyla ilgili alanyazın incelenmiş ve bilgiler toplanmıştır. İkinci kısım ise biyoloji öğretmen adaylarından veri toplamak amacıyla ölçme araçlarının geliştirilmesi, gerekli izinlerin alınması, uygulanması ve değerlendirme sonuçlarının ortaya konulmasından oluşmaktadır.

Biyoloji öğretmen adaylarının alan bilgisi yeterliliklerinin incelenmesi çalışmasında nicel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın nicel araştırma yöntemi nitel araştırma yöntemleriyle desteklenmiştir. Biyoloji öğretmen adaylarının alan bilgisi yeterliliklerini ölçmek için öncelikle Likert tipi ölçek kullanılmış, sonraki aşamada ise bir grup öğrenciyle yarı – yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

Nicel boyutta, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek amacıyla verilerin toplanmasına tarama (survey) çalışması denir. Tarama çalışmasının en büyük avantajı aynı anda birden fazla kişiye uygulanıp çok farklı özelliklerini öğrenmeyi sağlamaktadır (Büyüköztürk, 2017, s.252).

Nitel araştırmalar psikolojik ölçümler ve sosyal olaylarla ilgili nicel araştırma yöntemlerine göre daha derinlemesine bilgi sağlarlar (Frankel ve Devers, 2000). Nitel araştırmalar, geleneksel araştırma yöntemleriyle ifade edilmesi zor olan sorulara cevap bulmak için

gereklidir. Nitel araştırmaların nicel araştırmalara göre daha bilimsel ya da daha iyi olduğu söylenemez. nemli olan doğru yöntemi seçmek ya da bu yöntemlerin her ikisini birden uygun şekilde kullanmaktır (Büyüköztürk, 2016, s.244).

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın alışma grubunu bir devlet niversitesinde Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı 4. sınıfında öğrenim gören ğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışma grubu 18 kadın ğretmen adayından oluşmaktadır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın ilk bölümünde verilerin toplanması için, ğretmen adaylarının sosyodemografik bilgilerine ilişkin sorular ile ğretmen adaylarına “alan yeterlilik anketi” , “ğretmenlik alan bilgisi testinde çıkacak konulara yönelik yeterlilik anketi” ve “ğretmenlik mesleğine yönelik hazır bulunuşluk leği” kullanılmıştır. Araştırmanın ikinci kısmında ise nitel verilerin toplanması için araştırıcı tarafından hazırlanan alan yeterlilik algı anketi ve öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşluk anketi görüşme formu kullanılmıştır.

4.3.1. Alan Yeterlilik Anketi

Alan yeterlilik anketi araştırıcı tarafından geliştirilmiştir. Adaylara uygulanan ankette dört yıl boyunca eğitim fakültesinde almış oldukları alan dersleriyle ilgili kendilerini ne kadar yeterli gördükleri ile ilgili “güçlü hissediyorum”, “kararsızım” ve “zayıf hissediyorum” şeklinde seçeneklere yer verilmiştir. Hazırlanan anket ile ilgili üç uzmanın görüşü alınmıştır.

4.3.2. ÖABT Konularına Yönelik Yeterlilik Anketi

ÖABT konularına yönelik yeterlilik anketi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Adaylara uygulanan ankette ÖABT’de çıkabilecek sorularla ilgili kendilerini ne kadar yeterli gördükleri sorulmuş “yanıt verebilirim” ve “yanıt veremem” şeklinde seçeneklere yer verilmiştir. Hazırlanan anket ile ilgili üç uzmanın görüşü alınmıştır.

4.3.3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazır Bulunuşluk Ölçeği

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Yıldırım ve Köklükaya (2017) tarafından oluşturulan, geçerlik güvenirlik analizleri yapılmış olan “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Hazır Bulunuşluk Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ,93 olarak verilmiştir. Ölçek iki faktörden oluşmaktadır. Birinci faktörün Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ,95 ikinci faktörün Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise ,78 olarak verilmiştir. Ölçek beşli Likert tipte olup 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan seçenekler “Kesinlikle katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” şeklindedir.

4.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması ve Çözümlemesi

Verilerin toplanması amacıyla ölçme araçları biyoloji öğretmen adaylarına aynı süre ile uygulanmıştır. Uygulanan ölçme araçlarından “alan yeterlilik anketi” üç seçenekten ve 22 maddeden oluşmaktadır. “ÖABT konularına yönelik yeterlilik anketi” iki seçenekten ve 22 maddeden oluşmaktadır. “Öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşluk anketi” beş seçenekten ve 30 maddeden oluşmaktadır. Adaylar bu ölçekten en düşük 30, en yüksek 150 puan alabilmektedir. Adaylara ölçekleri yanıtlaması için 60 dakika süre verilmiştir.

4.5. Verilerin Analizi

Adaylara uygulanan anket ve ölçekten elde edilen puanlar, araştırmanın verilerini oluşturmaktadır. Nicel veriler, SPSS istatistik programı ile analiz edilmiştir. Nitel veriler ise içerik analizi yöntemi ile yorumlanmıştır.

BÖLÜM V

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen verilerle ilgili bilgiler ve bu bilgilere ait yorumlara yer verilmektedir.

Biyoloji öğretmen adaylarının not ortalamaları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Not Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Not ortalaması	Öğretmen adayı sayısı
0,0 – 2,49	-
2,50 – 2,99	3
3,00 – 4,00	15
Toplam	18

Tablo 2 incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının not ortalamaları 2,50 ile 4,00 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. 2,50’nin altında not ortalamasına sahip biyoloji öğretmen adayı bulunmamaktadır.

Biyoloji öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümü isteyerek tercih edip etmediklerine dair bilgiler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Biyoloji Öğretmen Adaylarının İstek Durumlarına Ait Bulgular

İstek durumu	Öğretmen adayı sayısı
Evet	15
Hayır	3
Toplam	18

Tablo 3 incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının 15 tanesinin öğrenim gördükleri bölümü isteyerek tercihte bulunduğu, üç tanesinin ise istemeyerek tercihte bulunduğu görülmektedir.

Biyoloji öğretmen adaylarının alan dersleriyle ilgili kaç tane akademik kitaba sahip olduklarıyla ilgili bilgiler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaynak Kitap Sayısına İlişkin Bulgular

Kaynak kitap sayısı	Öğretmen adayı sayısı
0 – 1	-
2 – 3	-
4 – 5	2
5’ten fazla	16
Toplam	18

Biyoloji öğretmen adaylarının kaynak kitap sayıları incelendiğinde büyük çoğunluğunda beşten fazla kaynak kitap bulundurdıkları görülmektedir.

5.1. Ana Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ana problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının alan bilgileri bakımından yeterli ve yetersiz oldukları dersler hangileridir?” şeklinde belirlenmiştir. Tablo 5’te bu probleme ait bulgular verilmiştir.

Tablo 5

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Aldıkları Derslerle İlgili Görüşlerine Ait Bulgular

Dersin Adı	Yeterli		Kararsız		Yetersiz	
	f	%	f	%	f	%
1 Genel Zooloji	18	100	-	-	-	-
2 Genel Botanik	2	11,1	5	27,75	11	61,05
3 Sitoloji	14	77,7	3	16,65	1	5,55
4 Tohumuz Bitkiler	-	-	5	27,75	13	72,15
5 Omurgasız Hayvanlar	5	27,75	9	49,95	4	22,2
6 Histoloji	9	49,95	7	38,85	2	11,1
7 Tohumlu Bitkiler	-	-	8	44,4	10	55,5
8 Omurgalı Hayvanlar	18	100	-	-	-	-
9 Moleküler Biyoloji	7	38,85	8	44,4	3	16,65
10 Hidrobiyoloji	9	49,95	8	44,4	1	5,55
11 Biyokimya	4	22,2	7	38,85	7	38,85
12 Bitki Morfolojisi ve Anatomisi	6	33,3	6	33,3	6	33,3
13 Ekoloji	15	83,25	3	16,65	-	-
14 İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi	12	66,6	6	33,3	-	-
15 Bitki Fizyolojisi	1	5,55	9	49,95	8	44,4
16 Hayvan Fizyolojisi	11	61,05	6	33,3	1	5,55
17 Biyolojide Özel Konular – 1	17	94,35	1	5,55	-	-
18 Genetik	13	72,15	4	22,2	1	5,55
19 Embriyoloji	13	72,15	4	22,2	1	5,55
20 Mikrobiyoloji	4	22,2	8	44,4	6	33,3
21 Biyolojide Özel Konular – 2	15	83,25	3	16,65	-	-
22 Evrim	18	100	-	-	-	-

Tablo 5 incelediğinde biyoloji öğretmen adaylarının Genel Zooloji (18), Omurgalı Hayvanlar (18), Ekoloji (15) ve Evrim (18) derslerinde kendilerini yeterli ve güçlü gördükleri anlaşılmaktadır. Öte taraftan tabloya bakıldığında biyoloji öğretmen adaylarının Genel Botanik (11), Tohumuz Bitkiler (13), Tohumlu Bitkiler (10), Biyokimya (7) ve Bitki Fizyolojisi (8) derslerinde kendilerini yetersiz ve zayıf gördükleri anlaşılmaktadır. Biyoloji öğretmen adaylarının kararsız oldukları derslere bakıldığında ise Omurgasız Hayvanlar (9), Moleküler Biyoloji (8), Mikrobiyoloji (8) ve Hidrobiyoloji (8) gibi dersler olduğu görülmektedir.

5.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının ÖABT bağlamında kendilerini yeterli ve yetersiz oldukları dersler hangileridir?” şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 6’da biyoloji öğretmen adaylarının Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinde çıkabilecek konularla ilgili görüşlerine ait bulgular verilmiştir.

Tablo 6

Biyoloji Öğretmen Adaylarının ÖABT’de Çıkabilecek Konulara Ait Düşünceleri

	Dersin Adı	Cevap verebilirim		Cevap veremem	
		f	%	f	%
1	Genel Zooloji	18	100	-	-
2	Genel Botanik	4	22,2	14	77,7
3	Sitoloji	17	94,35	1	5,55
4	Tohumsuz Bitkiler	-	-	18	100
5	Omurgasız Hayvanlar	8	44,4	10	55,5
6	Histoloji	12	66,6	6	33,3
7	Tohumlu Bitkiler	4	22,2	14	77,7
8	Omurgalı Hayvanlar	17	94,35	1	5,55
9	Moleküler Biyoloji	12	66,6	6	33,3
10	Hidrobiyoloji	12	66,6	6	33,3
11	Biyokimya	5	27,75	13	72,15
12	Bitki Morfolojisi ve Anatomisi	9	49,95	9	49,95
13	Ekoloji	17	94,35	1	5,55
14	İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi	16	88,8	2	11,1
15	Bitki Fizyolojisi	13	72,15	5	27,75
16	Hayvan Fizyolojisi	17	94,35	1	5,55
17	Biyolojide Özel Konular – 1	18	100	-	-
18	Genetik	14	77,7	4	22,2
19	Embriyoloji	17	94,35	1	5,55
20	Mikrobiyoloji	8	44,4	10	55,5
21	Biyolojide Özel Konular – 2	16	88,8	2	11,1
22	Evrım	18	100	-	-

Tablo 6 incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının ÖABT’de çıkabilecek konularla ilgili Genel Zooloji (18), Sitoloji (17), Omurgalı Hayvanlar (17), Ekoloji (17) ve Evrim (18) dersleriyle ilgili sorulara rahat cevap verebilecekleri görülmektedir. Öte yandan Genel Botanik (14), Tohumsuz Bitkiler (18), Tohumlu Bitkiler (14), Biyokimya (13) ve Mikrobiyoloji (10) ile ilgili gelebilecek sorularda ise zorlanacaklarını belirtmişlerdir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşlukları nasıldır?” şeklindedir. Bu alt probleme ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 7

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Hazır Bulunuşluk Ölçeği Puanlarına İlişkin Betimsel Veriler

Test	n	ss	Ortalama
Hazır bulunuşluk ölçeği	18	13,16	130,61

Tablo 7 incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşluk puanlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 8

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Hazır Bulunuşluk Ölçeğindeki Maddelere Verdikleri Cevapların Yüzde – Frekans Dağılımları

Ölçek maddeleri	Kesinlikle katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
1. Öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirecek etkinlikler tasarlayabilirim.	7	50	9	44,4	2	5,6	0	0	0	0
2. Çoklu zeka kuramına uygun ders işleyebilirim.	6	33,3	10	55,6	2	11,1	0	0	0	0
3. Ders işlerken farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilirim.	10	55,6	8	44,4		0	0	0	0	0
4. Değerlendirme yaparken alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinin kullanabilirim.	8	44,4	9	50	1	5,6	0	0	0	0
5. Teorik bilgileri günlük hayat örnekleri ile destekleyebilirim.	8	44,4	10	55,6	0	0	0	0	0	0
6. Öğrencilerin derse yönelik ilgi ve motivasyonlarını sağlayabilirim.	11	61,1	6	33,3	1	5,6	0	0	0	0
7. Ders işlerken öğrencilere karşı sabırlı olabilirim.	10	55,6	7	38,9	1	5,6	0	0	0	0
8. Değerlendirme yaparken adaletli olabilirim.	14	77,8	4	22,2			0	0	0	0
9. Konu ile ilgili tüm bildiklerimi öğrencilere aktarabilirim.	7	38,9	8	44,4	3	16,7	0	0	0	0
10. Kendimi öğretmenlik mesleği için hazır hissediyorum.	8	44,4	8	44,4	2	11,1	0	0	0	0
11. Dersi uygulamalı olarak işleyemem.					1	5,6	8	44,4	9	50
12. Alanımla ilgili donanımlı bir öğretmen adayıyım.	2	11,1	9	50	5	27,8	2	11,1		
13. Her yıl aynı konuları tekrar tekrar anlatma özverisine sahip değilim.	0	0	1	5,6	2	11,1	8	44,4	7	38,9
14. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına yönelik yöntem ve teknik seçebilirim.	6	33,3	8	44,4	4	22,2	0	0	0	0
15. Öğrencilerle doğru iletişim kurabilirim.	11	61,1	7	38,9	0	0	0	0	0	0
16. Derse hazırlıklı gelme konusunda kendime güveniyorum.	13	72,2	5	27,8	0	0	0	0	0	0
17. Öğrenciler için doğru bir rol model olabilirim.	11	61,1	6	33,3	1	5,6	0	0	0	0
18. Öğrencilerin tüm sorularına cevap verebilirim	1	5,6	8	44,4	8	44,4	1	5,6		
19. Derslerde teknolojiyi kullanacak beceriye sahibim.	12	66,7	6	33,3	0	0	0	0	0	0
20. Öğrencilerle ilişkilerimde ölçülü olabilirim.	11	61,1	7	38,9	0	0	0	0	0	0
21. Öğrencilerimin ülke çapındaki sınavlarda başarı elde etmelerini sağlayabilirim.	6	33,3	9	50	3	16,7	0	0	0	0
22. Öğrencilere araştırma-sorgulama becerisi kazandırabilirim.	9	50	8	44,4	1	5,6	0	0	0	0
23. Öğrenci seviyesine uygun ders anlatamam.	0	0	0	0	1	5,6	6	33,3	11	61,1
24. Öğrencinin gelişimi konusunda velisi ile işbirliği sağlayabilirim.	8	44,4	10	55,6	0	0	0	0	0	0
25. Derslerde zamanı etkili kullanabilme becerisine sahibim.	7	38,9	8	44,4	3	16,7	0	0	0	0
26. Okuldaki teknik yetersizliklere rağmen derslerde uygulama yapabiliyim.	6	33,3	8	44,4	4	22,2	0	0	0	0

27. Velilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlayabilirim.	7	38,9	7	38,9	4	22,2	0	0	0	0
28. Okul yönetimi ve diğer öğretmenlerle olumlu ilişkiler kurabilirim.	9	50	7	38,9	2	11,1	0	0	0	0
29. Müfettiş denetimi sırasında dersi olağan şekliyle işlemeye devam edebilirim.	9	50	8	44,4	1	5,6	0	0	0	0
30. Olası bir durumda kriz yönetimini sağlayabilirim.	6	33,3	10	55,6	2	11,1	0	0	0	0

Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adaylarının ortalama puanlarına bakıldığında (130,61) hazır bulunuşluklarının yüksek olduğu düşünülmektedir. Fakat 18. maddeye verilen cevaplara bakıldığında bazı öğretmen adayları öğrencilerden gelebilecek sorulara yanıt vermede sorun yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Bu durum öğretmen adaylarının alan bilgisi konusunda sorun yaşayabileceklerine işaret etmektedir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının yeterli ve yetersiz oldukları derslerin nedenleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu probleme ait bulgular Tablo 9’da ve Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 9

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Derslerden Yetersiz Hissetme Nedenlerine Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Tema	Frekans (f)	Öğretmen adaylarının görüşleri
Dersin ciddiyetini kavrayamadım	4	Derslerle ilgilenmedim fakat gerekli uyarılarda bulunulmadı. Bazı derslerin anlatımı kitaptaki başlıkları okumaktan ileri gitmedi.
Sadece dersi geçmek için çalıştım	3	Bilgilerim kalıcı olmadı, ezberleyerek geçtim, sadece dersi geçtim. Sadece okulda öğretilenlere bağlı kaldım, yetersiz olduğum dersler okulda çok iyi öğretilmedi.
Derslerin düz sunum ile anlatılması	3	Dersin düz sunum anlatmasından dolayı bilgilerim yetersiz kaldı.
Dersi sevmedim	3	Derslere karşı gerekli motivasyonu sağlayamadım.
Derslerle ilgili yeterli bilgim ve ilgim yok	2	Derslere çoğu zaman ilgim olmadı.
Kendimi derslere vermedim	1	Dersle bende ilgilenmedim.

Tablo 10

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Derslerden Yeterli Hissetme Nedenlerine Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Tema	Frekans (f)	Öğretmen adaylarının görüşleri
Öğretim elemanı derste gerekli uyarılarda bulundu	7	Öğretim elemanı dersin hakkını vererek anlattı, bende merak uyandırdı. Öğretim elemanı ezberci sisteme dayatmadan, en güncel kaynaklarla dersi anlattı ve dersin mantığını kavratı.
Konuya hakim olduğumdan	3	Konulara hakimiyet sağladım.
İsteyerek çalışmam	3	Öğretim elemanının beni güdülemesi yüksek olduğundan severek ve isteyerek o derslere çalıştım.
Öğretim elemanına mahcup olmamak	2	Öğretim elemanı işinin hakkını vererek yaptığından dolayı ona mahcup olmamak için çalıştım.
En güncel bilgileri almam	2	En güncel akademik bilgilerin anlatıldığını bilmem derse karşı ilgimi artırdı.
Bilgim yeterli	1	Bilgilerim yeterli olduğu için kendimi iyi hissediyorum.

Tablo 9 ve Tablo 10 incelendiğinde öğretmen adaylarının derslerinden yeterli ve yetersiz hissetme nedenleri arasında öğretim elemanlarının etkili olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında bazılarının sadece dersi geçmek için çalıştığı görülmektedir. Bir başka düşünce olarak öğretmen adayının dersin ciddiyetini kavrayamadığı ve bu nedenle öğretmen adaylarının bu derslerde yetersiz oldukları görülmektedir. Bazı öğretmen adaylarının öğretim elemanı ya da başka faktörlerden bağımsız olarak derslere karşı ilgilerinin olmadığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının yeterli oldukları derslerle ilgili görüşlere bakıldığında ise öğretim elemanlarının derse ilgi çekmesi görülmektedir. Bazı öğretmen adaylarının ise öğretim elemanını örnek ve idol aldığı için derslere karşı ilgisinin yüksek olduğu ve bu derslerde kendilerini yeterli gördükleri anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları konularına hakim oldukları derslerde kendilerini yeterli görmektedirler.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili kaygı durumları ve bunun sebepleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu probleme ait bulgular Tablo 11’te verilmiştir.

Tablo 11

Biyoloji Öğretmen Adaylarının KPSS İle İlgili Kaygı Durumlarına Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Tema	Frekans (f)	Öğretmen adaylarının görüşleri
Kaygım fazla, yeterince çalışmadım ve başarılı olamayacağım	5	Kaygım fazla, son sene derslerden ötürü fazla çalışmadım. Başarılı olacağımı düşünmüyorum. KPSS yılım olmasına rağmen bu yıl kendime güvenemediğim için çalışmadım bile. Başarılı olabileceğimi düşünmüyorum.
Başarılı olacağımı düşünüyorum	4	Çalışmamı biraz daha artırabilirsem başarılı olacağımı umuyorum. Kaygı duymazsam ve rahat olursam başarılı olacağımı düşünüyorum.
Kaygı duymuyorum	3	Kaygı duymuyorum, KPSS ile ilgili herhangi bir hazırlığım yok, çünkü kamuda çalışmayacağım. KPSS’ye yönelik herhangi bir hazırlığım ya da beklentim yok. Bu nedenle kaygım da yok.
Kaygı durumum orta	3	Kaygım orta seviyede, atama olup olmaması da bizi etkileyen bir durum.
Maddi durumum kaygımı artırıyor	1	İleride yaşayabileceğim maddi sorunlar beni kaygılandırıyor. Rahat olursam başarılı olacağımı düşünüyorum.

Tablo 11 incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili kaygı durumlarının hazırlıksız olmaları nedeniyle arttığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında bazı öğretmen adaylarının KPSS'ye girmeyi düşünmediği görülmektedir. Öğretmen adaylarının bazıları sınava hazır olmadığını, bazıları ise gerekli çalışmaları yaptıktan sonra hazır olabileceğini belirtmiştir. Öğretmen adaylarının kamuda çalışmak istememelerinin sebepleri arasında biyoloji öğretmen atamalarının az olması gösterilebilir. Bazı öğretmen adayları maddi durumlarının kaygı düzeyini artırdığını bildirmiştir.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının sınavda cevaplarırken sorun yaşayacaklarını düşündükleri dersler hangileridir?” şeklindedir. Bu probleme ait bulgular Tablo 12’te verilmiştir.

Tablo 12

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Soruları Cevaplarırken Sorun Yaşayacakları Derslerle İlgili Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Dersler	Frekans (f)	Öğretmen adaylarının görüşleri
Bitki biyolojisi	5	Bitki biyolojisi konularında çok tedirginim. Botanik dersiyle ilgili sorularda sıkıntı yaşayacağımı düşünüyorum.
Ekoloji	2	Ekoloji ile ilgili sorularda sıkıntı yaşıyorum.
İnsan ve hayvan fizyolojisi	2	İnsan ve hayvan fizyolojisi derslerinde tedirgin oluyorum.
Genetik	2	Genetiği biliyorum ama küçük ayrıntılar beni tedirgin ediyor.
Yok	2	Yeterli olduğum derslerle ilgili bir tedirginliğim yok.
Moleküler Biyoloji	1	Moleküler biyoloji ile ilgili sorularda sorun yaşayacağımı düşünüyorum.

Tablo 12 incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının yeterli oldukları fakat cevaplamakta zorlandıkları derslerle bitki biyolojisi dersinin ön plana çıktığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının bazıları botanik ve ekoloji derslerinde, bazıları insan anatomisi ve fizyolojisi dersinde sorun yaşayacağını düşünmektedir. Tüm soruları çözebileceğine inanan öğretmen adayları da bulunmaktadır.

5.1.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının akademik not ortalamaları gerçek akademik başarı durumlarını göstermekte midir?” şeklindedir. Bu probleme ait bulgular Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Akademik Not Ortalamaları İle İlgili Düşüncelerine Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Tema	Frekans (f)	Öğretmen adaylarının görüşleri
Yansıtıyor	15	Hayır düşünmüyorum. Sınavlarda dersle ilgili kazanımlar yer almadı.
		Hayır düşünmüyorum, çünkü çoğu ders ezber sistemiyle anlatıldı ve ezberleyip o dersi geçtik.
		Daha fazla çalışsaydım ve ölçme değerlendirme süreçleri daha adil yapılsaydı not ortalamama daha yüksek olabilirdi.
		Çoğu derste ölçme ve değerlendirme gerektiği gibi olmadı.
Yansıtıyor	3	Evet düşünüyorum. Ama daha da iyi olabilirdi.

Tablo 13 incelendiğinde biyoloji öğretmen adayları akademik not ortalamalarının gerçek akademik durumlarını yansıtmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında akademik ortalamalarının gerçek akademik durumlarını yansıtmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları derslerle ilgili ölçme ve değerlendirme süreçlerinin düzgün ve adil yapılmadığını belirtmişlerdir.

5.1.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının genel olarak alan bilgileri ne durumdadır?” şeklindedir. Bu probleme ait bulgular Tablo 14’da verilmiştir.

Tablo 14

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Alan Bilgilerine Ait Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Tema	Frekans (f)	Öğretmen adaylarının görüşleri
Botanik konusunda yetersizim	5	Bitki konularında yüksek oranda eksiklerim var. Zamanla bunları kapatacağımı düşünüyorum. Botanik konusunda yetersiz olduğumu düşünüyorum.
Orta düzeydeyim	5	Eksiklerime rağmen orta düzeyde görüyorum. Alan bilgim orta seviyede fakat çok daha iyi olabilir.
Öğrenmem gereken çok şey var	3	Öğrenmem gereken çok şey var. Okyanusun ucundayım.
Çok daha iyi olabilirdi	2	Planlı bir eğitimle daha da iyi olabilirdi.

Tablo 14 incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının alan bilgilerinin çoğunlukla orta düzeyde olduğu ancak botanik konusunda ayrıca yetersiz oldukları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında bitki konularında eksikleri olduğunu fakat bu konuda çalışırlarsa telafi edebilecekleri görülmektedir. Ayrıca öğretmen adayları alan bilgilerinin orta seviyede olduğunu ve daha da iyi olabileceğini belirtmişlerdir.

5.1.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının kaynak kitap temin referansları nelerdir?” şeklindedir. Bu ait bulgular Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaynak Kitap Temin Referansları İle İlgili Bulgular ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Tema	Frekans (f)	Öğretmen adaylarının görüşleri
Öğretim elemanı tavsiyesi	11	Güvendiğim akademisyen hocalarımızın tavsiyesi ile alıyorum. Eskiden internete göre yapardım. Şimdi öğretim elemanının tavsiyesine göre alıyorum.
Bilimsel doğruluk	6	Bilimsel hata bulunmaması ve yayın evinin kalitesi belirleyici oluyor. Bilimsel doğruluk çok önemli. Öğretim elemanlarından biz böyle öğrendik.
Arkadaş tavsiyesi	2	Arkadaşlarımın ve sınava girmiş olanların tavsiyelerine dayanarak ve en son kendim kitabı inceleyerek uygunsa alıyorum.
İnternet	1	Araştırma yaparken internetten yararlanıyorum.

Tablo 15 incelendiğinde öğretmen adaylarının kaynak kitap temin referansı olarak öğretim elemanı tavsiyesi öne çıkmaktadır.

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının kaynak kitap temininde öğretim elemanlarının tavsiyelerini göz önüne aldıkları görülmüştür. Kaynak kitaplarda bilimsel hata olmamasına dikkat ettikleri anlaşılmaktadır. Bazı öğretmen adaylarının da eskiden internetten kaynak temin ettikleri fakat son zamanlarda öğretim elemanlarının tavsiyelerini dinledikleri anlaşılmaktadır.

BÖLÜM VI

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışmada biyoloji öğretmen adaylarının akademik yeterlilik algıları araştırılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara yönelik sonuçlar ve bu sonuçlara ait tartışmalar bu bölümde verilmektedir.

6.1. Ana Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın ana problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının akademik olarak yeterli ve yetersiz oldukları dersler hangileridir?” şeklinde belirlenmiştir. Ulaşılan bulgulara göre biyoloji öğretmen adayları Genel Zooloji, Omurgalı Hayvanlar, Ekoloji ve Evrim derslerinden kendilerini yeterli görmektedirler. Diğer yandan Genel Botanik, Tohumlu Bitkiler, Tohumlu Bitkiler, Biyokimya ve Bitki Fizyolojisi derslerinde kendilerini yetersiz görmektedirler. Biyoloji öğretmen adaylarının akademik yeterlilik olarak kararsız oldukları dersler incelendiğinde Omurgasız Hayvanlar, Moleküler Biyoloji, Mikrobiyoloji ve Hidrobiyoloji dersleri görülmektedir.

Yılmaz, Çimen, Karakaya ve Adıgüzel (2018), tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan çalışma da araştırmacılar biyoloji öğretmen adaylarının Ekoloji ve Hücre konularında öz yeterliliklerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca biyoloji öğretmen adaylarının 12. sınıfta yer alan Biyokimya ve Bitki biyolojisi konularında yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu iki bulgu bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Bunun yanı sıra Canlıların Çeşitliliği konusunda yeterli oldukları ortaya çıkan biyoloji öğretmen adaylarının bu çalışmada Bitki sistematigi konularında yetersiz oldukları görülmüştür. Bu durum iki çalışma arasında zıtlık göstermektedir.

Gökmen, Ekici ve Öztürk (2011), yaptıkları araştırmada biyoloji öğretmen adaylarının çevre eğitimine yönelik öz yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmada ise biyoloji öğretmen adaylarının Ekoloji ve Çevre konularında yeterli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kırbaşlar, Çingil Barış ve Ünal (2009) yaptıkları çalışmalarının sonucunda fen bilgisi öğretmen adaylarının solunum ve fotosentez konularında kavramları karıştırdıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada ise biyoloji öğretmen adaylarının da Biyokimya konuları içerisinde yer alan konularda yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının ÖABT’de yeterli ve yetersiz oldukları dersler hangileridir?” şeklinde belirlenmiştir.

Ulaşılan bulgulara göre biyoloji öğretmen adaylarının ÖABT’de yeterli oldukları derslerin Genel Zooloji, Sitoloji, Omurgalı Hayvanlar, Ekoloji ve Evrim dersleri olduğu görülmektedir. Bu bulgular biyoloji öğretmen adaylarının kendilerini yeterli gördüğü derslerle paralellik göstermektedir.

Diğer yandan biyoloji öğretmen adayları Genel Botanik, Tohumuz Bitkiler, Tohumlu Bitkiler, Biyokimya ve Mikrobiyoloji derslerinde ÖABT’de zorlanabileceklerini belirtmişlerdir. Bu durumla ilgili olarak İnce – Aka ve Yılmaz (2018) tarafından yapılan çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının KPSS sürecinde ek ders desteği almalarının nedenleri araştırılmıştır. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yetersiz oldukları derslerle ilgili bazı nedenlerle ek ders yardımı aldıkları görülmüştür. Öğretmen adaylarının ek ders yardımı alma nedenleri arasında fakültede gördükleri eğitimi yetersiz bulmaları, derslerin verimli geçmemesi, öğretim elemanlarının dersi anlatamaması, derslerin öğrencilere anlattırılması gösterilmiştir. Bu çalışmada da öğretmen adaylarının benzer nedenlerden dolayı derslerinde yeterli gelişmeyi gösteremedikleri düşünülmektedir.

6.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşlukları nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir. Biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşluklarının ortalama puanları yüksek bulunmuştur.

Güven Yıldırım ve Köklükaya (2017), tarafından yapılan araştırmada fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşlukları düşük düzeyde bulunmuştur. Tanel, Kaya Şengören ve Tanel (2007), çalışmalarında fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir tutum içinde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma ile Tanel, Kaya Şengören ve Tanel (2007)’in çalışması paralellik gösterirken Güven Yıldırım ve Köklükaya (2017)’nin yaptığı araştırma paralellik göstermemektedir.

6.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının yeterli ve yetersiz oldukları derslerin nedenleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Biyoloji öğretmen adayları derslerinden yetersiz olma sebepleri arasında, derslerin ezberci sistemde anlatılması, öğretmen adaylarının derslere kendini vermemesi, öğretim elemanının dersle ilgili merak uyandırmaması, dersin sevilmemesi gibi nedenler belirtmişlerdir. Bu nedenlere bakıldığında İnce Aka ve Yılmaz (2018)’in fen bilgisi öğretmen adaylarının ek ders alma ihtiyaçları konusunda yaptıkları araştırma bulgularıyla paralellik gösterdiği anlaşılmıştır.

Biyoloji öğretmen adayları, kendilerini yeterli gördükleri derslerdeki başarılı olmalarının nedenleri arasında öğretim elemanlarının derse karşı merak uyandırmalarını, öğretim elemanlarının en güncel bilgileri aktardıklarını bilmeleri, öğretim elemanlarının iyi niyetine olumlu karşılık vererek mahcup olmamak için çalışmalarını neden olarak göstermektedir. Ayrıca adaylar sevdikleri derslere sıkılmadan çalışabildiklerini bildirmişlerdir.

6.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili kaygı durumları ve bunun sebepleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili kaygı durumları incelendiğinde bazı öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili bir kaygılarının olmadığı, bunun nedeninin ise kamuda çalışmayı düşünmedikleri olduğu belirlenmiştir. Biyoloji öğretmen adaylarından bazıları ise başarılı olacağını düşünmektedir. Maddi durumlarındaki sıkıntıların kaygı düzeyini artırdığını belirten biyoloji öğretmen adayları da mevcuttur.

İnce – Aka ve Yılmaz (2018), yaptıkları çalışmalarında fen bilgisi öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının nedenlerini belirtmişlerdir. Bu nedenlerin geneli incelendiğinde öğretmen adayları atanamama durumunda gelecek kaygısı duyduklarını, mesleklerini icra edememe konusunda üzüntü yaşadıklarını, depresyona girebileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca işsiz kalma düşüncesinin ve alan bilgisi eksikliğinin atanamama kaygılarından bazıları olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada paralel olarak biyoloji öğretmen adayları da yeterli çalışmalarının olmadığını ve eksiklerinin çok olmasından ötürü KPSS ile ilgili kaygı taşıdıklarını belirtmişlerdir.

Çimen ve Yılmaz (2011), yaptıkları çalışmalarında biyoloji öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde uygulanan öğretim programlarının KPSS ile uyumlu olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu durumun öğretmen adaylarının kaygı düzeylerini artıran önemli bir neden olduğu düşünülebilir. Ayrıca biyoloji öğretmen adayları alan bilgisini ölçen bir sınavın yapılmasının daha uygun olacağı görüşünü ortaya koymuşlardır. Bu görüşü ortaya koyan biyoloji öğretmen adaylarının alan konularında yeterli oldukları ve kendilerine güvendikleri düşünülebilir.

6.1.5. Beşinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının cevaplarken sorun yaşayacaklarını düşündükleri dersler hangileridir?” şeklindedir.

Bu probleme ait bulgular incelendiğinde biyoloji öğretmen adayları Ekoloji, Botanik, İnsan ve Hayvan Fizyolojisi ve Anatomi derslerinde kendilerini yeterli görmelerine rağmen bu konularda çıkabilecek soruları çözme konusunda sorun yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Bu durum incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının bu derslerde kavram yanlışlarının olabileceği düşünülmektedir.

Yılmaz, Çimen, Karakaya ve Adıgüzel (2018)’in yaptığı çalışmada da biyoloji öğretmen adayları Bitki Biyolojisi, İnsan Sistemleri gibi konuları anlatmakta sorun yaşayacaklarını belirtmişlerdir. Bu durum iki çalışmada benzerlik göstermektedir.

6.1.6. Altıncı Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının akademik not ortalamaları gerçek akademik durumlarını göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiştir.

Bu probleme ait bulgular incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının akademik not ortalamalarının gerçek akademik durumlarını yansıtmadığı sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca yapılan sınavlarda uygulanan ölçme ve değerlendirme süreçlerinin adil ve düzgün yapılmadığını bildiren biyoloji öğretmen adayları mevcuttur.

Kablan (2010), yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının KPSS başarıları ile akademik not ortalamaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Akademik not ortalaması ile eğitim bilimleri başarıları arasında yüksek ilişki, akademik not ortalaması ile genel kültür ve genel yetenek başarıları arasında ise düşük ilişki olduğunu bildirmiştir.

Sezgin ve Duran (2011), araştırmalarında KPSS’nin öğretmen adaylarının sosyal, günlük ve akademik yaşantılarında olumsuz durumlara yol açtığını bildirmişlerdir. Bu durumun öğretmen adaylarının KPSS ile ilgili kaygı durumlarından dolayı meydana geldiği düşünülebilir.

6.1.7. Yedinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın yedinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının genel olarak alan bilgileri ne durumdadır?” şeklinde belirlenmiştir.

Bulgular incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının genel olarak akademik alan bilgilerinin orta ve düşük seviyede olduğu görülmüştür. Ayrıca bazı biyoloji öğretmen adayları özel olarak botanik ve bitki biyolojisi konularında eksikleri olduğunu bildirmişlerdir.

Yılmaz, Çimen, Karakaya ve Adıgüzel (2018) çalışmalarında biyoloji öğretmen adaylarının 12. sınıfta yer alan bitki biyolojisi konularında öz yeterliliklerinin düşük olduğunu bildirmişlerdir. Bu sonuç bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Karacaoğlu (2008), yaptığı çalışmasında öğretmenlerin alan bilgisi yönünden kendilerini oldukça yeterli gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç bu çalışma ile paralellik göstermemektedir.

6.1.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Biyoloji öğretmen adaylarının kaynak kitap temin referansları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

Bulgular incelendiğinde biyoloji öğretmen adaylarının akademik kitapları genellikle öğretim elemanı tavsiyesiyle aldıkları görülmektedir. Ayrıca akademik kaynakları ve akademik bilgileri internet aracılığıyla elde eden biyoloji öğretmen adaylarının bu davranışları öğretim elemanı tavsiyesi ile kaynak kitap temin alışkanlığı olarak değişmiştir.

6.2. Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen bulgu ve sonuçlara göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalını yüksek puan alan öğrencilerin tercih etmelerine yönelik planlamalar yapılabilir.
- Lisans ders içerikleri ÖABT sınavındaki alan bilgisi konularını kapsayacak şekilde güncellenebilir.
- Lisans derslerine yönelik vize ve final sınavlarının ÖABT kapsamındaki konulara yönelik tüm kavramları içermesine özen gösterilmesi yararlı olacaktır.
- Öğretmen adayları derslerin ezbere dayalı anlatılmasından ötürü bazı derslerden yetersiz olduklarını belirtmiştir. Derslerin öğrencilerin ezberlemelerine gerek kalmaksızın ilgilerini çekecek ve meraklarını uyandıracak şekilde uygun öğretim teknik ve yöntemleriyle yürütülmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Öğretmen adaylarının sınav kaygısını azaltmak amacıyla motivasyon programları düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, E., (2002). *Sınıf Yönetimi*. (Ed. Z. Kaya) Sınıf yönetimi ile ilgili genel olgular. Ankara: Pegem
- Akhan, O., Dolmacı, A., & Altıntaş, S. (2019). Son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* 6(1), 55-64.
- Altan, M., Z. (2017). Öğretmenlik mesleği: bugünü ve geleceği, *Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırmaları Dergisi*, 13(41), 18 – 26.
- Altunçekiç, A., Yaman, S. ve Koray, Ö. (2005). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (Kastamonu ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 93-102.
- Altunoğlu, B., D. & Atav, E. (2005). Daha etkili bir biyoloji öğretimi için öğretmen beklentileri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 19 – 25.
- Ashton, P., Webb, R., & Doda, C. (1983). A Study of teachers' sense of efficacy. *Gainesville: University of Florida*. (Eric Document Reproduction Service No. ED 231 833).
- Atıcı, T., Samancı, N.K., & Özel, Ç.A. (2007). İlköğretim fen bilgisi ders kitaplarının biyoloji konuları yönünden eleştirel olarak incelenmesi ve öğretmen görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 115-133.
- Bandura, A. (1986). *Social foundation of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs. Nj:Prentice Hall.
- Başaran, İ. E. (1998). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Baştürk, R. (2007). Kamu personel seçme sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 163-176.
- Bek, Y., (2007). *Öğretmenlerin toplumsal/mesleki rolleri ve statüsü*. Yüksek Lisans Dönem Projesi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.

- Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Steca, P., & Malone, P. S. (2006). Teachers' self-efficacy beliefs as determinants of job satisfaction and students' academic achievement: A study at the school level. *Journal of School Psychology, 44*, 473–490
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve davranışı*. (6.b.). İstanbul: Remzi.
- Çiltaş, A., Akıllı, M. (2011). Öğretmenlerin pedagojik yeterlilikleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3*(4), 64-72
- Çimen, O., Yılmaz, M. (2011). Biyoloji öğretmen adaylarının kpss ile ilgili görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, 2*(4), 159-172
- Çoban, D., & Demirtaş, H. (2011). Okulların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 17*(3), 317-348
- Demir, S., B., & Bütüner, K. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alan sınavına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, Ağustos 2014*, ss. 113- 128
- Demirdağ, S. (2015). Öğrencilerin akademik öz yeterliliklerinin yetenek, ortam ve eğitim kalitesine göre karşılaştırılması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4*(1), 315 - 323
- Doğan, N. & Şahin, A.E. (2009). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarına atanma durumunu yordayan değişkenler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10*(3), 183-199
- Ecevit, T. ve Şimşek, P. Ö. (2017). Öğretmenlerin fen kavram öğretimleri, kavram yanlışlarını saptama ve giderme çalışmalarının değerlendirilmesi, *İlköğretim Online, 16*(1), 129-150
- Erdem, E. & Soylu, Y. (2013). Öğretmen adaylarının kpss ve alan sınavına ilişkin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4*(1), 223-236
- Erden, M. (2011). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Arkadaş, Ankara.
- Erişen, Y., & Çeliköz, N. (2003). Öğretmen adaylarının öğretmenlik davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1*(4), 427-439.
- Gül, A., & Yılmaz, M., (2010). *Gazi eğitim fakültesi özel öğretim yöntemleri (biyoloji)*. Ankara

- Gerçek, C., Yılmaz, M., Köseoğlu, P. & Soran, H. (2006). Biology teaching self-efficacy beliefs of the teacher candidates. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 39(1), 57–73.
- Gökmen, A., Ekici, G. ve Öztürk, G. (2011). Biyoloji Öğretmen Adaylarının Çevre Eğitime Yönelik Özyeterlilik Algılarının İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma.X. *Ulusal Fen ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Niğde Üniversitesi, Niğde
URL:http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/pdf/2470-30_05_2012-21_56_31.pdf adresinden tarihinde alınmıştır.
- Gündoğdu K., Aytaçlı B., Aydoğan R., & Yıldırım C., (2015) Öğretmen Yeterlikleri Alanında Yazılan Makalelerin İçerik Analizi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 30-43
- Gündüz, E., Yılmaz, M., Çimen, O. & Şen, U. (2017). MEB ortaöğretim 11. sınıf biyoloji ders kitabının bilimsel içerik bakımından incelenmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 1115-1140.
- Güven, D., (2010). Profesyonel bir meslek olarak Türkiye’de öğretmenlik. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 27, 2
- Gözler, A., (2015). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine bakış açıları, *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 5(5), 9.
- Hacıoğlu, F. & Alkan, C. (1997) *Öğretmenlik Uygulamaları*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Harurluoğlu, Y., & Kaya, E. (2009). Biyoloji Öğretmen Adaylarının Biyoloji Öğretimine Yönelik Öz- Yeterlilik İnançları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXII (2), 481-496.
- İnce-Aka, E. & Yılmaz, M. (2018). Fen Bilimleri öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının incelenmesi üzerine bir araştırma. *JRES*, 5(1), 105-123.
- İnce Aka, E., & Yılmaz, M. (2018). Fen bilimleri öğretmen adaylarının KPSS hazırlık sürecinde ek ders desteği alma durumlarının incelenmesi. *Online Fen Eğitimi Dergisi*, 3(1): 14 - 24.

- Kabadere, T. (2010). *Lise biyoloji ğretim programlarının cumhuriyetten günümüze değişimini etkileyen unsurlar ve analizleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji ğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Kablan, Z., (2010). Akademik mezuniyet ortalama puanı ile kpss başarı puanı arasındaki ilişki, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 2010, 451-470
- Karacaoğlu, . C., (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* V:I, 70-97
- Karagözoğlu, G. (2009). *Türkiye’de ğretmen yetiştirme uygulamalarına genel bakış*. Eğitimde Yansımalar: IX Türkiye’nin ğretmen Yetiştirme ıkmazı Ulusal Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, 12-13 Kasım, Ankara.
- Karakaya, F., Uzel, F., Gül, A., ve Yılmaz, M. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe hazır olma düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 373-396.
- Ketencioğlu, E., (2007), *Anadolu ğretmen Lisesine Devam Eden ğrencileri ğretmenlik Mesleğine Yönelten Etkenler*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir
- Kırbaşlar, F. G., ıngıl Barış, ., & nal, M. (2009). Fen bilgisi ğretmen adaylarının fermantasyon konusundaki yanlış öğrenmelerinin araştırılmasına yönelik bir alışma. *H.. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 158 – 168.
- Koçakoğlu, M., (2016). Ortaöğretim biyoloji dersi ğretim programının değerlendirilmesi, *Necetibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, 65-91.
- Koyuncu, İ. & Haser, . (2012). Sınıf ğretmeni adaylarının matematik okuryazarlığı öz-yeterlik düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *10. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Mehmetlioğlu, D. & Haser, . (2013). İlkğre-tim matematik ğretmen adaylarının mesleğe hazırbulunuşlukları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34/2, 91-102.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Biyoloji ğretim Programı, Ankara.

- Milli Eğitim Bakanlığı. (MEB) (2014). *Öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma esasları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretmenlik- Alanlari/icerik/201 adresinden> tarihinde ulaşılmıştır
- Oğuz, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlik inançları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(2), 15-28.
- Öncü, H. (2012), Akademik özyeterlik ölçeğinin Türkçe' ye uyarlanması, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1) 183- 206.
- Özdemir, S. M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (54), 277-306.
- Özer, A., & Altun, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(21), 45 – 72.
- Özerkan, E. (2007). *Öğretmenlerin öz-yeterlik algıları ile öğrencilerin sosyal bilgiler benlik kavramları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Özoğlu, M., (2009). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları*. Siyaset, ekonomi ve toplum araştırmaları vakfı.
- Poulou, M. (2007). Personal teaching efficacy and its sources: Student teachers’ perceptions. *Educational Psychology*, 27, 191-218.
- Riggs, I., Enochs, L. (1990). Toward the development of an elementary teacher’s science teaching efficacy belief instrument. *Science Education*, 74, 625–638.
- Seferoğlu, S., S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 5(58), 40 -45.
- Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sezgin, F., & Duran, E. (2011). Kamu personeli seçme sınavının (kpss) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3): 9 – 22.
- Stern, L., and Roseman, J.E. (2004). Can middle-school science textbooks help students learn important ideas? Findings from project 2061's curriculum evaluation study. Life Science. *Journal of Research in Science Teaching*, 41(6), 538–568.

- Türk Dil Kurumu (2019). Türkçe sözlük <http://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 3.
- Tabancalı E, & Çelik K. (2013). Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlilikleri ile öğretmen öz-yeterlilikleri arasındaki ilişki. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1167-1184.
- Tanel, R., Kaya Şengören, S., Tanel, Z. (2007) Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2) 22.
- Tanrıöğen, A., (2002), *Öğretmenlik Mesleğinde Yeni Yönelimler, Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, (Editör: Adil Türkoğlu), Ankara, Mikro Yayınları
- TDK, 1998. *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tekkaya, C., Çapa, Y., Yılmaz, Ö. (2000). Biyoloji öğretmen adaylarının genel biyoloji konularındaki kavram yanılgıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 140 – 147.
- Tunca, N., & Şahin, S.A. (2014). Öğretmen adaylarının bilişötesi (üst biliş) öğrenme stratejileri ile akademik öz yeterlik inançları arasındaki ilişki. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 4(1), 47-56.
- Türk Dil Kurumu (2018). Türkçe sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a76f1689993f7.07456351 sayfasından erişilmiştir.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi
- Şahin, A., (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi evran üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 12(1), 239 – 259.
- Yalnız, A. (2014), Akademik öz-yeterlik: olumlu ve olumsuz duygulanımın yordayıcı rolü. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 95-101.
- Yenilmez, K. ve Kakmacı, Ö. (2008). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin matematikteki hazır bulunuşluk düzeyi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 529-542.

- Yıldırım, İ. & Vural, Ö. F. (2014). Türkiye’de öğretmen yetiştirme ve pedagojik formasyon sorunu. *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(1),73-90.
- Yılmaz, M.,& Çimen, O. (2008). Biyoloji eğitimi tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin biyoloji öğretimi öz-yeterlik inanç düzeyleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 20-29
- Yılmaz, M., Üçüncü, G., Karakaya, F., & Çimen, O. (2018). Fen bilimleri öğretmenlerinin sosyal medyada yer alan hatalı sekizinci sınıf biyoloji soruları hakkında farkındalıkları. *II. Ulusal Biyoloji Eğitimi Kongresi – Bildiri Özetleri Kitabı*, 03-05 Temmuz 2018 – Aksaray Üniversitesi, 51.
- Yılmaz, M., Çimen, O., Karakaya, F., & Adıgüzel, M. (2018). Biyoloji öğretmen adaylarının ortaöğretim biyoloji dersi ünite/konularına yönelik öz-yeterlik algılarının incelenmesi. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 145-154
- Yılmaz, M. & Yaşar, Z. (2016). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (KPSS) yönelik algıları, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 644- 651.
- Yükseköğretim Kurulu (2017). *Öğretmen yetiştirme lisans programları*, Ankara.
- Yükseköğretim Kurulu (2019). *Yükseköğretim program atlası*, Ankara.
- Yüksel, S. (2004). Öğretmen atamalarında merkezi sınav uygulamasının (Kpss) değerlendirilmesi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya

EKLER

Ek.1 Alan Yeterlilik Anketi

ALAN YETERLİLİK ANKETİ

Değerli öğretmen adayları,

Bu anket sizlerin biyolojinin alt dallarında aldığınız derslerle ilgili kendinizi ne kadar yeterli hissettiğinizi araştırmak için geliştirilmiştir. Vereceğiniz cevaplar sadece bu çalışma için kullanılacak, üçüncü şahıs ve kurumlarla paylaşılmayacaktır. Sorulan sorulara içtenlikle samimi şekilde cevap vereceğinize inanıyor, hepinize derslerinizde ve meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Uğur ŞEN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Akademik ortalamanız: 0 – 1 () 1 – 2 () 2 – 3 () 3 – 4 ()

Bölüme isteyerek mi geldiniz? Evet () Hayır ()

Derslerinizle ilgili kaç tane akademik kitap aldınız? 0 – 1 () 1 – 3 () 3 – 5 () 5’ten fazla ()

ALDIĞINIZ ALAN DERSLERİNE YETERLİLİK ANKETİ

Aşağıda Biyoloji Eğitimi Bilim Dalında aldığınız alan dersleri listelenmiştir. Bu derslere karşı kendinizi ne kadar yeterli gördüğünüzü “Yeterli hissediyorum”, “Kararsızım” ve “Yetersiz hissediyorum” şeklinde belirtilen yerlere işaretleyiniz.

	Dersin adı	Yeterli hissediyorum	Kararsızım	Yetersiz hissediyorum
1	Genel Zooloji			
2	Genel Botanik			
3	Sitoloji			
4	Tohumuz Bitkiler			
5	Omurgasız Hayvanlar			
6	Histoloji			
7	Tohumlu Bitkiler			
8	Omurgalı Hayvanlar			
9	Moleküler Biyoloji			
10	Hidrobiyoloji			
11	Biyokimya			
12	Bitki Morfolojisi ve Anatomisi			
13	Ekoloji			
14	İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi			
15	Bitki Fizyolojisi			
16	Hayvan Fizyolojisi			
17	Biyolojide Özel Konular – 1			
18	Genetik			
19	Embriyoloji			
20	Mikrobiyoloji			
21	Biyolojide Özel Konular – 2			
22	Evrım			

Ek.2 ÖABT Konularına Yönelik Yeterlilik Anketi

Ülkemizde 2013 yılından bu yana uygulanan ÖABT sınavı uygulanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığında görev yapmak isteyen öğretmen adayları bu sınava girip başarılı olduklarında öğretmen olarak çeşitli okullara atanmaktadır. Bu ankette sizlerin ÖABT’de çıkacak olan konulara yanıt verme konusunda görüşleriniz sorulmuştur.

	Dersin adı	Yanıt verebilirim	Yanıt veremem
1	Genel Zooloji		
2	Genel Botanik		
3	Sitoloji		
4	Tohumuz Bitkiler		
5	Omurgasız Hayvanlar		
6	Histoloji		
7	Tohumlu Bitkiler		
8	Omurgalı Hayvanlar		
9	Moleküler Biyoloji		
10	Hidrobiyoloji		
11	Biyokimya		
12	Bitki Morfolojisi ve Anatomisi		
13	Ekoloji		
14	İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi		
15	Bitki Fizyolojisi		
16	Hayvan Fizyolojisi		
17	Biyolojide Özel Konular – 1		
18	Genetik		
19	Embriyoloji		
20	Mikrobiyoloji		
21	Biyolojide Özel Konular – 2		
22	Evrin		

Ek.3 Ölçek Kullanım İzni

Gmail - Ölçek İzni

<https://mail.google.com/mail/u/0?ik=2ee66278f5&view=pt&search=all...>

Ugur Senn <ugursenn@gmail.com>

Ölçek İzni

4 ileti

Ugur Senn <ugursenn@gmail.com>
Alıcı: nkoklukaya@gazi.edu.tr

13 Mart 2018 14:12

Sayın Dr. Nesibe KÖKLÜKAYA

Sayın hocam ben Uğur ŞEN, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı Biyoloji Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans yapmaktayım. Danışmanım Prof. Dr. Mehmet YILMAZ'ın önerisi doğrultusunda tarafınızdan geliştirilen "Öğretmen Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği"ni çalışmamda kullanmak istiyorum. Akademik ve etik kurallara uyacağımı beyan ediyorum. Bu konuda bana yardımcı olursanız sevinirim. İyi çalışmalar.

Ayşe Nesibe KÖKLÜKAYA <nkoklukaya@gazi.edu.tr>
Alıcı: Ugur Senn <ugursenn@gmail.com>

14 Mart 2018 13:19

Merhabalar, "Öğretmen Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği"ni çalışmanızda kolaylıkla kullanabilmeniz açısından ölçeğin word halini ve çalışmanın tamamını ekte iletiyorum. Yardımcı olabileceğimiz bir şey olursa tekrar görüşmek dileğiyle, çalışmanızda kolaylıklar diliyorum.

Kimden: "Ugur Senn" <ugursenn@gmail.com>

Kime: nkoklukaya@gazi.edu.tr

Gönderilenler: 13 Mart Salı 2018 15:12:45

Konu: Ölçek İzni

Sayın Dr. Nesibe KÖKLÜKAYA

Sayın hocam ben Uğur ŞEN, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı Biyoloji Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans yapmaktayım. Danışmanım Prof. Dr. Mehmet YILMAZ'ın önerisi doğrultusunda tarafınızdan geliştirilen "Öğretmen Mesleğine Yönelik Hazırbulunuşluk Ölçeği"ni çalışmamda kullanmak istiyorum. Akademik ve etik kurallara uyacağımı beyan ediyorum. Bu konuda bana yardımcı olursanız sevinirim. İyi çalışmalar.

Öğr. Gör. Dr. Ayşe Nesibe KÖKLÜKAYA
Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü
Fen Bilgisi Eğitimi ABD

Tel: (0312) 202 19 09

Ek.4 Öğretmenlik Mesleğine Hazır Bulunuşluk Ölçeği

Ölçek maddeleri	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1. Öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirecek etkinlikler tasarlayabilirim.					
2. Çoklu zeka kuramına uygun ders işleyebilirim.					
3. Ders işlerken farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilirim.					
4. Değerlendirme yaparken alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerinin kullanabilirim.					
5. Teorik bilgileri günlük hayat örnekleri ile destekleyebilirim.					
6. Öğrencilerin derse yönelik ilgi ve motivasyonlarını sağlayabilirim.					
7. Ders işlerken öğrencilere karşı sabırlı olabilirim.					
8. Değerlendirme yaparken adaletli olabilirim.					
9. Konu ile ilgili tüm bildiklerimi öğrencilere aktarabilirim.					
10. Kendimi öğretmenlik mesleği için hazır hissediyorum.					
11. Dersi uygulamalı olarak işleyemem.					
12. Alanımla ilgili donanımlı bir öğretmen adayıyım.					
13. Her yıl aynı konuları tekrar tekrar anlatma özverisine sahip değilim.					
14. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına yönelik yöntem ve teknik seçebilirim.					
15. Öğrencilerle doğru iletişim kurabilirim.					
16. Derse hazırlıklı gelme konusunda kendime güveniyorum.					
17. Öğrenciler için doğru bir rol model olabilirim.					
18. Öğrencilerin tüm sorularına cevap verebilirim					
19. Derslerde teknolojiyi kullanacak beceriye sahibim.					
20. Öğrencilerle ilişkilerimde ölçülü olabilirim.					
21. Öğrencilerimin ülke çapındaki sınavlarda başarı elde etmelerini sağlayabilirim.					
22. Öğrencilere araştırma-sorgulama becerisi kazandırabilirim.					
23. Öğrenci seviyesine uygun ders anlatamam.					
24. Öğrencinin gelişimi konusunda velisi ile işbirliği sağlayabilirim.					
25. Derslerde zamanı etkili kullanabilme becerisine sahibim.					
26. Okuldaki teknik yetersizliklere rağmen derslerde uygulama yapabiliyim.					
27. Velilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlayabilirim.					
28. Okul yönetimi ve diğer öğretmenlerle olumlu ilişkiler kurabilirim.					
29. Müfettiş denetimi sırasında dersi olağan şekilde işlemeye devam edebilirim.					
30. Olası bir durumda kriz yönetimini sağlayabilirim.					

Ek.5 Görüşme Formu

ALAN YETERLİLİK ALGI ANKETİ VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE HAZIR BULUNUŞLUK ÖLÇEĞİ GÖRÜŞME FORMU

- KPSS kaygınız ne durumda? Bu sınavda ne kadar başarılı olabileceğinizi düşünüyorsunuz?
- Kendinizi yeterli hissettiğiniz derslerde niçin zayıf hissediyorsunuz? Nedenlerini söyleyiniz.
- Kendinizi yetersiz hissettiğiniz derslerde niçin güçlü hissediyorsunuz? Nedenlerini söyleyiniz.
- Kaynak kitapları hangi kriterlere göre temin ediyorsunuz? Bu kriterleri neye göre belirliyorsunuz ve bu kaynakları size kim tavsiye ediyor?
- Size bugüne kadar açıklanmış olan öabt sorularından bir test yapsak ne kadar başarılı olacağınızı düşünüyorsunuz?
- ÖABT’de cevaplarken yapamayacağınızı düşündüğünüz ya da tedirgin olacağınız dersler hangileri açıklar mısınız?
- Lisans eğitiminizde gördüğünüz dersleri ne kadar yeterli görüyorsunuz, bu derslerle ilgili kriterleriniz nelerdir?
- Akademik not ortalamanızın gerçek durumunuzu yansıttığını düşünüyor musunuz?
- Genel olarak bakıldığında alan bilginizi ne durumda görüyorsunuz?

GAZİ GELECEKTİR...